

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2023

ISSN 2490-3205

**ОВО ЈЕ
РЕПУБЛИКА
СРПСКА

2023**

Бања Лука
децембар 2023.

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА, 2023.

Главни и одговорни уредник:

Дарко Милуновић, директор

Редакциони одбор:

Дарко Милуновић, Радосав Савановић, Жељко Асентић, Миле Васић, Младен Шевкушић,
Владан Сибиновић, Велимир Савић

Начелник Одјељења за дисеминацију:

Владан Сибиновић

Приредио:

Велимир Савић

Припрема материјала:

Статистичка одјељења

Техничка припрема текста, дизајн и прелом:

Владан Сибиновић

Лектор:

Далибор Смигић

Корице:

Никола Савић

Штампа:

„MARKOS DESIGN & PRINT STUDIO“, Бања Лука

За штампарију:

Игор Јаковљевић

Тираж:

200

Захваљујемо се свим ауторима чије смо иконице преузели са сајтова www.flaticon.com и www.freepik.com.

ПРЕДГОВОР

Поштовани читаоци,

Ако желите да у најкраћем року и у сажетој форми сазнате најважније податке, из готово свих области, о Републици Српској или провјерите своја досадашња знања, препоручујемо да се послужите нашем популарном публикацијом „Ово је Република Српска“. Природно, задовољство читања је највеће када у рукама држите штампану публикацију, а ми у Заводу се трудимо о њеном изгледу јер представљамо наше мјесто живљења, своју отаџбину. Свим корисницима који књигу немају или желе практично преузети податке, обезбиједили смо електронску верзију на нашој веб страници. Ово наше периодично издање, кога од миља „легитимисемо“ као статистичку личну карту Републике Српске, публиковано је и у штампаној и у електронској форми и на енглеском језику тако да је доступно свима, што и јесте један од статистичких принципа.

Писана у занимљивој форми, са доста интересантних графикана и табела и са нескривеном намјером да, поред пружања података, популаризује статистику, ова по њеном формату мала (а по свему осталом велика) књига - пригодан је поклон, јер су издања Завода бесплатна, а на вама је да изаберете да ли ћете бити само читаоци или ћете и користити наше податке.

Током претходне године Завод је формирао подручно одјељење и у Приједору, тако да је то један од додатних разлога да корице, као и уводни текст наше публикације посветимо приједорској регији.

Надамо се да ће ово издање, као и досадашња, читаоцима бити занимљиво и корисно.

Бања Лука, децембар 2023.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Darko Milunovic'. The signature is fluid and cursive, written on a light-colored background.

Дарко Милуновић, директор

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Шта год ткаш везуј конце за небо.

Владика Николај Велимировић

Ово је десето, јубиларно издање наше публикације посвећено Републици Српској, које публикујемо у овом формату, установљеном концепту и препознатљивом визуелном идентитету. Радили смо ту публикацију и раније и већ имамо фину малу библиотеку. Готово све земље у оквиру својих статистичких института издају овакве кратке публикације и свака то ради на свој начин, често поучан и забаван. Занимљиво је да је идеја о томе потекла од наших колега из Републике Србије и раширила се по читавом свијету. Ми смо одлучили да спојимо статистику, књижевност и родољубље како би што боље представили нашу Српску.

Не бринемо за пролазност и вријеме, јер сваки дан којег проживимо богатији смо за још један. Дани који нам долазе стога више вриједје. Обогаћујемо се искуством, прикупљамо дане и са том радошћу ишчекујемо нове. Ево и мале деценијске ретроспективе: почели смо са Змијањским везом, извезли га свијету на корицама још прије него што је ова дивна умјетност народног веза крајишких жена уврштена на репрезентативну листу нематеријалне свјетске баштине Унеско; писали смо о грођу и дивним винама под сунцем Српске; дали омаж нашем великом писцу, сликару и родољубу Мому Капору; о фасцинантној Дрини и Андрићу зборили; упознали читаоце са љепотом Врбаса; отпутовали на сунчани југ у Требиње и запловили Требишњицом; доскијали до нашег туристичког бисера олимпијске Јахорине; планинарили на врх Озрена Гостиљ, упознали тамо чувену медвједицу Машу и јелене лопатаре, снимили тај дио наше Српске из параглајдера; онда се спустили до плодне Семберије и њеног поноса Бијељине. У том, прошлом броју, обиљежили смо и фин јубилеј, 30 година рада нашег Завода. За све то вријеме читаоцима смо прикупљали изреке, сентенце и народне умотворине и исписивали их као добродошлицу изнад сваког поглавља. А овај пут из те наше повелике збирке мудрих мисли учених људи изабрали смо оне најљепше и најумније. Гдје ћемо сад, за овај мали јубилеј отпутовати с нашим читаоцима? У којем правцу ћемо вас повести? Као у оном славном филму Сјевер - сјеверозапад, идемо у Крајину, у Приједор! Много је разлога за то, не само отварање нашег статистичког одјељења.

Није случајно почетак ове књиге велика и дубока мисао умног владике Николаја. Уосталом, на почетку бјеше ријеч - „Све је фреквенција и Бог је овде!”, тако је и Тесла рекао за ријечи, а њему треба вјеровати, баш стога што је био тако божански невјероватан. И хоћемо наше ријечи и дјела да вежемо за небо. Небо изнад Приједора угледао сам први пут још као дјечак. Допутовали смо из Сарајева, као рукометна екипа на турнир јуниора. Импресионирао нас је тад нова дворана „Младост”, а још више поклони из приједорске фабрике слаткиша „Мира Цикота” која је помагала турнир. Не знам како нам није позлило од толиког кекса. Спавали смо у тадашњем невеликом хотелу „Балкан” у центру града. На турниру се већ тада вјештином истицао један дјечак из Бањалуке, који ће тек неколико година касније, предодређен златним именом са репрезентацијом Југославије освојити свјетско злато у рукомету и постати свјетска класа. Био је то Златан Сарачевић. Вријеме је учинило своје. Оног хотела „Балкан” више нема, у Приједору још увијек има доброг кекса (фабрика се више не презива херојски, остало је само име „Мира”), ни Златана већ двије године нема међу нама, позлило му је док је био тренер на некој утакмици и фатално је постало летално, само је „Младост” остала младост, јер је често реновирају. Сана још увијек једнако тече центром Приједора, не хаје за судбине житеља. Некад је мирна, питома и дивна за купање, а некад, кад се ускиша, замути, узнемири, узљути, дивља и плави редом. Сјећате ли се оног слогана „Све ријеке теку од извора према мору, само Сана тече према вама”?

Чудним околностима, које више силе одређују, ја сам годинама касније поново дошао у Приједор, овај пут да живим ту и као Приједорчанин дочекао размеће миленија. За годину дана мог боравка много неочекиваног добра и успјеха ми је донио тај град. Често сам ишао на излетиште и шуму Пашинац, али ако поменете Приједор и природу, морате одмах помислити и на Козару, а поготово на Мраковицу и оно ремек-дјело монументалне умјетности, комплекс „Споменик Револуцији” рад чувеног вајара Душана Џамоње. Централни споменик је висок 34 метра и представља побједу живота који се уздиже над смрћу. Комплекс је посвећен борби и страдањима партизана и цивила током битке на Козари у прољеће 1942. године. Огромни бетонски блокови око споменика представљају обруч у коме су се нашли партизани и цивили у офанзиви десет пута бројнијег непријатеља нациста и усташа. Постоји обичај да се дјеца и одрасли провуку у само срце споменика између неких од његових двадесет вертикала. Такве опкладе не бих препоручио, јер ја сам се једва извукао. Тад сам искусио једноставну мудрост - да сваки излаз има улаз, али да сваки улаз не мора имати излаз. Да, за Козару треба трошити ријечи и то много, јер је предивна, али ми простора за то овдје немамо. И лјети и зими (Козара има уређено скијалиште и угоститељске капацитете) то је одлична туристичка дестинација.

Два најпознатија Приједорчанина су рођена браћа, Младен и Сретен Стојановић. Занимљиво, Стојановићи старином, воде поријекло из Херцеговине из Невесињског поља. Отац Симо био је свештеник, а и мајка Јованка, родом из Козарске Дубице, такође је била из свештеничке породице. О Младену Стојановићу, народном хероју, његовом угледу међу народом, хуманости и борби против окупатора и смрти се много тога зна, његово име је легендарно. Рекао бих нешто више о Сретену. Давно сам читао његова сјећања и та књига је на мене оставила велики утисак.

Нисам до тада знао да су он и Младен били припадници Младе Босне и какву су голготу прошли због тога након Сарајевог атентата. Сретен је био изузетан вајар, академик и један од првих професора на Академији ликовних уметности у Београду. Занимљиво је да се током школовања у Паризу дружио са чувеним сликаром из Шида Савом Шумановићем. Многи не знају да је монументални споменик Карађорђу који са исуканом али спуштеном сабљом стражари испред Храма Светог Саве у Београду, Сретеново дјело, као и споменици Његошу у центру Београда (на Академском платоу испред Филозофског факултета) и у Андрићграду. Заправо, ово су копије Његошевог споменика, а оригиналан његов рад, што је мање познато, се налази у Подгорици. Урадио је Сретен и споменик Филипу Вишњићу, монументално здање Слобода на Фрушкој Гори, а једно од његових ремек-дјела је и импозантна статуа брата Младена у Приједору.

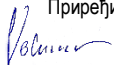
У економском смислу одредница за Приједор су Рудници жељезне руде Љубија. Ријеч је о великом површинском копу из којег су извађени милиони тона руде да би се снабђевала гигантска Жељезара Зеница. Може се слободно рећи да је на сировинама из Приједора изграђена послјератна Југославија. Осим рудника и поменуте фабрике кондиторских производа Приједор је познат и по фабрици алкохолних пића „Приједорчанка“, Рибњаку, а раније и по великој фабрици целулозе „Целпак“ – данас је то индустријска зона коју су углавном закупила приватна предузећа. Оно што заиста улијева велику наду у поновни развој ове регије је изградња ауто-пута Бања Лука - Приједор који ће бит дуг 40,7 километара. Поред три велике петље (Приједор, Омарска, Куљани), пројектом је предвиђено да ће ауто-пут имати 23 надвожњака, десет подвожњака, девет мостова, седам вијадукта. Завршетак радова планиран је за лјето 2026. године.

Да, питате се гдје је ту статистика о Приједору? Важно је рећи оно основно. По демографским процјенама средином јуна 2023. године у Приједору је живјело 76 390 становника, што је за 4 500 становника мање него на попису 2013. године. Жене су у предности, има их 1 500 више него мушкараца. Дуже живе и више се школују. Кога интересују детаљни статистички подаци о Приједору, то може да пронађе на веб страници нашег Завода за статистику у публикацији „Градови и општине Републике Српске“.

Поменућемо и културу града, традиционалне књижевне сусрете на Козари, који су одржани већ 51 пут, Приједорско позориште и књижевну перјаницу из Приједора, глумца и редитеља Дарка Цвијетића.

Могли смо још много тога рећи о Приједору, али ... „Све је фреквенција и Бог је овде!“, тако је Тесла рекао за ријечи, а њему треба вјеровати, баш стога што је био тако божански невјеровантан. Посјетите Приједор.

Бања Лука, децембар 2023.

Приређивач

Велимир Савић

САДРЖАЈ

Предговор	3
Ријеч приређивача	4
Општи подаци	8
Географски и метеоролошки подаци	10
Регистар пословних субјеката	19
Становништво	21
Плате	26
Тржиште рада	29
Бруто домаћи производ	33
Инвестиције	37
Структурне пословне статистике	40
Цијене	45
Пољопривреда	49
Шумарство	52
Животна средина	57
Индустрија	59
Енергетика	63
Грађевинарство	67
Спољна трговина	69
Дистрибутивна трговина	72
Туризам	74
Саобраћај и везе	78
Образовање	84
Култура и умјетност	93
Здравље	97
Здравствено, пензијско и инвалидско осигурање	100
Социјална заштита	103
Истраживање и развој	109
Криминалитет	114
Водич за кориснике	118
Знакови и скраћенице	119
Подручја дјелатности	120
Мала школа статистике	121

ОПШТИ ПОДАЦИ

За отаџбину можемо ставити све на коцку, али не смијемо ставити на коцку отаџбину.
Коломан Миксат

НАЗИВ	Република Српска
амблем	
СИМБОЛИ	
застава	
СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИЦИ	језик српског народа, језик бошњачког народа, језик хрватског народа.
СЛУЖБЕНА ПИСМА	ћирилица, латиница.
СТАНОВНИШТВО, 2022. (процјена средином године)	1 120 236
ПОВРШИНА ¹⁾	24 641 km ²
општине	53
градови (11)	Бања Лука, Бијељина, Градишка, Дервента, Добој, Зворник, Источно Сарајево, Лакташи, Приједор, Прњавор, Трбиње.
ТЕРИТОРИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ ²⁾	
МОНЕТА	конвертибилна марка (KM)
Међународна банкарска шифра (ISO code)	ВAM

Република Српска је проглашена 9. јануара 1992. године, а као државни ентитет Босне и Херцеговине верификована је Дејтонским мировним споразумом и потписивањем мира у Паризу, 14. децембра 1995. године. Република Српска је данас парламентарна република са ограниченим међународним субјективитетом. Највећи град Републике Српске је Бања Лука која представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

¹⁾Привремени податак о површини Републике Српске који не укључује дио Брчко дистрикта.

Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

²⁾Усвајањем Закона о Граду Прњавор и Закона о измјени и допунама Закона о територијалној организацији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 32/23) извршене су промјене у територијалној организацији Републике Српске, тако да од 14. априла 2023. године територију Републике Српске чине 53 општине и 11 градова.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Без обзира гдје ишао, без обзира на вријеме, увијек носи своје сунце са собом.

Ентони ди Анђело

Географски положај Републике Српске

Територија Републике Српске налази се између $42^{\circ}33'$ и $45^{\circ}17'$ сјеверне географске ширине и $16^{\circ}12'$ и $19^{\circ}38'$ источне географске дужине по Гриничу, односно захвата сјеверни и источни дио геопростора Босне и Херцеговине. Република Српска има површину од 24 641 km².

Република Српска спада у групу континенталних простора – нема излаз на море и смјештена је на контакту двију великих природно-географских и друштвено-економских регионалних цјелина – панонске и медитеранске.

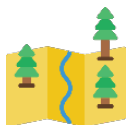
Према територијалној организацији територију Републике Српске чини једанаест градова: Бања Лука, Бијељина, Градишка, Дервента, Добој, Зворник, Источно Сарајево, Лакташи, Приједор, Прњавор и Требиње, као и 53 општине. Док остали наведени градови у свом саставу немају општине, Град Источно Сарајево обухвата подручја општина: Источна Илиџа, Источно Ново Сарајево, Источни Стари Град, Пале, Соколац и Трново. Град Бања Лука је највећи град Републике Српске и представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

Републику Српску пресијецају виталне комуникационе везе

У саобраћајно-географском смислу положај Републике Српске је од посебног значаја. То се првенствено односи на меридијански правац који ријечним долинама Босне и Неретве, пресијецајући динарски планински комплекс, повезује средњоевропску и медитеранску макрорегију. Ништа мањег значаја није ни упоредни правац који повезује Републику Српску са централнобалканским и западноевропским простором. Значајан је и излаз Републике Српске на ријеку Саву којом се веже на европску ријечну саобраћајницу Рајна – Мајна – Дунав.

Природна обиљежја Републике Српске

Сложена и занимљива природна обиљежја Републике Српске су резултат припадности различитим природно-географским цјелинама и њиховој геоморфолошкој еволуцији.

У сјеверном перипанонском дијелу брежуљкасти терени, изграђени од кенозојских наслага, постепено се спуштају у равничарске просторе са алувијалним заравнима и ријечним терасама што уједно чини и најплоднији дио Републике Српске. На том простору издиже се само неколико усамљених планина – Козара, Просара, Мотајица, Вучијак, Озрен и Требовац, те крајњи сјевероисточни огранци Мајевице.

Према југу, равничарски простор преко брежуљкастог терена прелази у планинско подручје које заузима и највећи дио површине Републике Српске. Највиши планински врх на територији Републике Српске је Маглић, који се налази на 2 386 m надморске висине на истоименој планини.

Најдуже ријеке Републике Српске су Дрина (308,5 km), Сава (204,8 km) и Врбас (131,9 km) које припадају црноморском ријечном сливу. Све мање ријеке у Републици Српској, осим оних на подручју Источне Херцеговине, припадају дринском и савском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу.

1. Географске координате крајњих тачака

	Сјеверна географска ширина	Источна географска дужина ¹⁾	Насељено мјесто
Сјевер	45° 16' 36"	16° 56' 08"	Доња Градина - општина Козарска Дубица
Југ	42° 33' 18"	18° 26' 45"	Подштировник - град Требиње
Исток	44° 02' 59"	19° 37' 44"	Жлијебац - општина Братунац
Запад	44° 56' 52"	16° 12' 18"	Средњи Бушевић - општина Крупа на Уни

¹⁾ По Гриничу

2. Највише планине и планински врхови

Планина	Врх	Надморска висина, m
Маглић	Маглић	2 386
Волујак	Волујак	2 336
Лелија	Велика Лелија	2 032
Зеленгора	Брегоч	2 014
Клековача	Клековача	1 961
Црвањ	Зимомор	1 920
Јахорина	Огорјелица	1 916
Виторог	Велики Виторог	1 906
Требова планина	Велика Кошута	1 872
Бјеласница (Гатачка)	Бјеласница	1 867
Снијежница (Тјентиште)	Снијежница	1 787
Баба	Ђед	1 735
Вучево (Површ)	Живањ	1 696
Вучево	Жрвањ	1 696
Романија	Велики Лупоглав	1 652
Требевић	Требевић	1 629
Јавор	Велики Жеп	1 537

Извор: Природно-математички факултет, Бања Лука, Катедра за физичку географију

Виторог је динарска планина у Републици Српској, БиХ, која улази у састав Динарског планинског система. Налази се на подручју општине Шипово, на граници према Федерацији БиХ. Од Шипова удаљена је око 30 km. Највиши врх Виторога се налази на висини од 1 906 m. На врху Виторога сусрећу се континентална и средоземна клима.

Врх Виторога је ракрсница између општина Шипово, Гламоч и Купрес. Ова планина садржи велико богатство флоре и фауне (мрки медвјед, вуц и дивља свиња, као и ријетке врсте птица попут великог тетријеба). На врху се налази подземни објекат, који је изградила бивша Југословенска народна армија. Данас објекат користи спортско-планинарско друштво „Виторог“ из Шипова.

3. Најдуже ријеке (дужина тока)

Ријека	УКУПНО	km
		у Републици Српској
Дрина	341,0	308,5
Сава	945,0	204,8
Врбас	249,9	131,9
Босна	279,4	98,0
Врбања	95,4	95,4
Уна	212,5	91,8
Сана	157,7	85,0
Укрина	80,9	80,9

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

4. Највећа језера и рибњаци

	Површина, km ²	Надморска висина, m	Највећа дубина, m	Запремина воде, мл. m ³
ВЈЕШТАЧКА ЈЕЗЕРА				
Билећко (на Требишњици)	27,064	400	104,0	1 280,0
Перућачко (на Дрини)	12,401	290	70,0	355,0
Зворничко (на Дрини)	8,876	140	28,0	89,0
Вишеградско (на Дрини)	8,900	336	78,0	161,0
Бочац (на Врбасу)	2,330	282	62,0	52,7
ПРИРОДНА ЈЕЗЕРА				
Штиринско (на Зеленгори)	0,129	1 672	4,5	0,255
Котланичко (на Зеленгори)	0,044	1 528	10,0	0,250
Улошко (на Црвљу)	0,043	1 058	14,0	0,255
Доње Баре (на Зеленгори)	0,021	1 475	4,5	0,057
Орловачко (на Зеленгори)	0,021	1 438	5,0	0,054
РИБЊАЦИ				
Санџани (на Гомјеници)	11,179	143	4,0	...
Бардача (на Матури)	4,800	90	2,2	...
Прњавор (на Вијаки)	6,664	134	3,5	...
Сјековац (на Укрини)	3,980	85	3,0	...

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

Природни потенцијали су свакако један од кључних фактора у садашњем и будућем развоју Републике Српске и њеном економско-географском обликовању. У том смислу у најважније природне потенцијале спадају пољопривредно земљиште, шумски комплекси, хидро-климатски услови и рудни и минерални ресурси.

Климатске карактеристике

Различити климатски утицаји који дјелују на простору Републике Српске, резултат су природних фактора и законитости опште циркулације ваздушних маса овог простора. Према томе, на територији Републике Српске могу се издвојити три климатска типа, и то:

1. Сјеверни перипанонски простор, има умјерено континенталну климу. Одликује се са умјерено хладним зимама и топлим лјетима. Вриједности средње годишње температуре ваздуха овог климатског типа крећу се од 12°C до 19°C.

2. Планинска и планинско-котлинска клима, захвата највећи дио Републике Српске. Планински масиви имају кратка и свјежа лјета и хладне и сњеговите зиме, гдје се високи сњезни покривач дуго задржава. Средња годишња температура ваздуха је између 5°C и 7°C. Брежуљкаста подручја, те котлине и долине имају нешто блажу климу. Простори који имају обиљежја планинско–котлинске климе, имају средњу годишњу температуру ваздуха око 10°C. Зиме су умјерено хладне са снјегом, са честим температурним инверзијама и маглама, док су лјета умјерено топла.

3. Измијењена варијанта медитеранско-јадранске климе

Јужни дио Републике Српске односно простор ниске Херцеговине има измијењену варијанту јадранске климе. Овај простор се назива Хумине, за разлику од простора Рудина који захвата више планинске дијелове херцеговачког крша кога, у климатском погледу, карактерише прелазна варијанта између климе Хумина и планинске климе. Средња годишња температура ваздуха је између 14°C и 14,7°C. У овом климатском простору смјештен је најтоплији град Републике Српске –Требиње.

5. Годишње вриједности важнијих метеоролошких параметара и средња мјесечна температура ваздуха, 2022.

Мјесто	Средња годишња температура ваздуха, °С	Облачност, десетине	Влажност, %	Инсолација, час
Бања Лука	13,5	5,4	72	2 518,8
Бијељина	13,4	5,7	76	2 231,3
Билећа	13,7	4,2	66	2 646,0
Вишеград	12,1	6,3	67	...
Градишка	13,3	4,9	76	...
Добој	13,1	5,9	73	1 903,0
Калиновик	8,9	5,2	67	...
Мркоњић Град	11,1	5,3	72	1 823,0
Нови Град	12,9	6,0	68	...
Приједор	13,0	5,3	75	2 037,5
Рибник	11,7	5,3	73	...
Рудо	11,6	6,1	68	...
Соколац	8,8	5,4	71	2 189,0
Србац	12,4	5,5	67	...
Сребреница	10,7	5,6	80	1 620,9
Требиње	15,7	3,8	65	...
Фоча	11,5	5,7	79	...
Хан Пијесак	8,0	5,6	86	1 983,9
Чемерно	7,7	5,2	74	2 041,8
Шипово	10,6	5,6	78	...

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Земљотреси у Републици Српској

6. Земљотреси

Мјесто (локација)	Датум	Хипоцентрално вријеме ²⁾	Географска ширина	Географска дужина	Магнитуда ³⁾	Интензитет ⁴⁾
Бочац	20.02.1996.	14:12:13	44,50	17,23	4,7	6-7
Теслић	26.02.1998.	12:09:20	44,72	17,71	4,1	5-6
Источни Дрвар	15.04.1998.	23:30:47	44,37	16,63	4,1	5-6
Требиње	22.07.2001.	20:08:16	42,79	18,18	4,6	6-7
Котор Варош	29.03.2002.	16:04:01	44,60	17,39	4,0	5-6
Милићи	14.12.2003.	10:09:29	44,08	19,09	5,1	6-7
Невесиње	21.09.2004.	04:46:09	43,18	18,13	4,2	5-6
Берковићи	27.09.2005.	00:25:34	43,22	18,15	5,1	6-7
Невесиње	17.06.2006.	20:01:10	43,39	18,09	4,3	6
Невесиње	17.06.2006.	20:09:26	43,36	18,15	4,2	5-6
Требиње	14.11.2008.	13:26:05	42,56	18,60	4,7	6-7
Пале	31.03.2009.	01:46:03	43,84	18,54	4,1	5-6
Волујак	25.01.2013.	18:52:26	43,26	18,70	4,1	6
Волујак	03.02.2013.	12:01:00	43,22	18,67	4,1	6
Регион Поткозарја	28.01.2014.	00:03:32	44,99	17,13	4,2	6
Регион Гацка	04.05.2014.	23:29:53	44,52	17,56	3,9	5-6
Регион Гацка	30.09.2014.	15:12:43	43,06	18,40	4,0	5-6
Јахорина	12.04.2015.	00:05:32	43,75	18,56	4,2	6
Масловаре	28.04.2015.	16:16:50	44,52	17,56	4,0	5-6
Слатина (рег. Бање Луке)	03.11.2016.	15:04:04	44,80	17,30	3,9	5-6
Регион Билеће	09.11.2016.	15:58:44	42,93	18,47	4,1	5-6
Фоча	02.03.2017.	06:36:23	43,40	18,97	3,6	5
Љубиње	12.01.2018.	02:20:35	43,03	18,05	3,7	5
Невесиње	26.11.2019.	09:19:26	43,20	18,01	5,5	7-8
Невесиње	26.11.2019.	09:40:20	43,15	18,19	3,4	5
Невесиње	26.11.2019.	11:58:26	43,12	18,09	3,4	5
Невесиње	26.11.2019.	16:30:43	43,20	18,10	3,4	5
Невесиње	01.01.2020.	10:07:08	43,20	18,01	3,6	5
Требиње	16.04.2020.	06:13:18	42,64	18,24	3,6	5
Бања Лука	08.08.2021.	21:10:23	44,86	17,26	3,6	5
Берковићи	22.04.2022.	21:07:50	43,08	18,19	5,7	7-8
Берковићи	22.04.2022.	21:14:46	43,03	18,23	3,5	5
Берковићи	23.04.2022.	00:59:09	43,12	18,03	3,8	5

6. Земљотреси (наставак)

Мјесто (локација)	Датум	Хипоцентрално вријеме ²⁾	Географска ширина	Географска дужина	Магнитуда ³⁾	Интензитет ⁴⁾
Берковићи	23.04.2022.	02:20:28	43,11	18,04	4,1	5-6
Берковићи	23.04.2022.	02:34:22	43,06	18,13	3,6	5
Берковићи	01.09.2022.	14:03:08	43,04	18,14	3,5	5
Берковићи	10.11.2022.	19:03:48	43,14	18,09	3,4	5
Берковићи	02.12.2022.	20:05:07	43,10	18,13	4,3	6

²⁾ Вријеме потреса је дато по UTC времену (универзално вријеме)

³⁾ Магнитуда потреса је изражена у јединицама Рихтерове скале

⁴⁾ Интензитет потреса у епицентралној зони одређен је према Меркали-Канкани-Зиберговј (Merkalli-Sieberg)

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Земљотрес настаје услед помјерања тектонских плоча, кретања Земљине коре или појаве удара, а посљедица је подрхтавање Земљине коре због ослобађања велике енергије.

Подручје Балкана је под утицајем великих плоча литосфере у Евроазији и Африци, као и мањих сегмената попут Арабијске плоче и Јадранске микро-плоче. Насупрот распрострањеном увјерењу да су земљотреси ријетке појаве, они се дешавају врло често, али њихов највећи број је слабог интензитета и јавља се на релативно малим површинама копнених простора или океанског дна.

Кисела киша је киша или било која друга падавина загађена сумпор диоксидом, азотним оксидима и другим хемијским једињењима. Док је уобичајена рН вриједност кише око 5,5, рН вриједност киселе кише је између 4 и 4,5. То значи да она садржи отприлике 40 пута више киселине од обичних падавина. То може имати штетне ефекте на биљке, водене животиње и инфраструктуру. Киселе кише настају емисијама сумпор-диоксида и азот-оксида, који реагују с молекулима воде у атмосфери и стварају киселине. Неке владе су вршиле напоре од 1970-их да се смањи испуштање сумпор-диоксида и азот-оксида у атмосферу, и та настојања су имала позитивне резултате. Азотни оксиди се могу такође произвести природним ударима муња, а сумпор диоксид се ствара вулканским ерупцијама. Показало се да кисела киша има штетне утицаје на шуме, неслане воде и тло, убијајући инсекте и водене облике живота, узрокујући љуштење боје, корозију челичних конструкција као што су мостови, и оштећења камених зграда и статуа, и има утицаја на људско здравље.

Главни узрочници киселих киша су термоелектране, дим као последица гријања и издувни гасови који се стварају у саобраћају. Киселе кише обично изазивају штете далеко од својих стварних извора. Киселе кише озбиљно загађују воде којима се драстично смањује рН. Велико смањење рН вриједности доводи до изумирања микроорганизама, а јавља се и проблем питке воде. Загађење из ваздуха преноси се до земље и слива се у површинске и подземне токове. Киселе кише су један од главних разлога смањења залиха питке воде на свјетском нивоу. Вулканске ерупције, шумски и други пожари такође утичу да се у атмосферу уносе материје које проузрокују стварање киселих падавина.

РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА

Суштина бизниса је знати оно што други не знају.

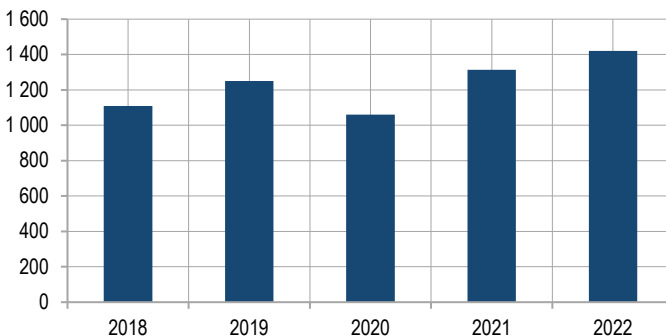
Аристотел Оназис

Подаци о пословним субјектима са сједиштем на територији Републике Српске добијени су из Регистра пословних субјеката. Поступак уписа и разврставања пословних субјеката према дјелатностима у Регистар пословних субјеката је од 1.12.2013. године у надлежности Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге. У бази Регистра пословни субјекти се разврставају према претежној дјелатности. Претежна дјелатност је дјелатност која у највећој мјери доприноси формирању укупне додате вриједности, односно дјелатност путем које субјекат остварује највећи приход, односно запошљава највећи број радника.

У Регистар пословних субјеката не уписују се физичка лица која у своје име трајно обављају дјелатности – предузетници.

У 2022. години основано је 1 421 пословних субјеката, што је за 8,2% више у односу на претходну годину.

Графикон 1. Број основаних пословних субјеката

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

Промијене броја пословних субјеката у оквиру појединачних подручја дјелатности настају из три разлога: као посљедица оснивања, промијене претежне дјелатности и усљед гашења пословних субјеката. У оквиру три подручја класификације дјелатности континуирано је разврстано више од половине укупно регистрованих пословних субјеката. Подручје (G) *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала* (26,8%), (S) *Остале услужне дјелатности* (17,7%) и (C) *Прерађивачка индустрија* (12,8%).

1. Број пословних субјеката по подручјима КД, стање 31. децембар

Подручја КД	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	32 376	33 447	34 467	35 778	37 129
A	1 180	1 205	1 245	1 264	1 300
B	192	197	212	225	237
C	4 324	4 427	4 521	4 618	4 744
D	209	226	243	267	375
E	261	269	276	284	292
F	1 757	1 805	1 875	1 969	2 085
G	9 227	9 389	9 555	9 746	9 943
H	1 499	1 517	1 559	1 606	1 653
I	451	470	486	520	547
J	694	754	799	881	965
K	200	202	210	218	229
L	212	233	248	288	343
M	1 687	1 832	1 941	2 083	2 261
N	470	541	611	767	915
O	351	358	361	367	364
P	650	668	678	698	712
Q	839	889	932	981	1 023
R	2 363	2 419	2 462	2 527	2 574
S	5 807	6 043	6 249	6 465	6 563
T	2	2	2	2	2
U	1	1	2	2	2

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

У посматраном пеириоду од 2018. од 2022. године укупан број пословних субјеката у просјеку се повећава за 3,5%. Највећи пораст броја пословних субјеката у 2022. години је у подручју D *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* (40,4%).

СТАНОВНИШТВО

Осмехнеш ли се деци она узврате осмехом. Осмехнеш ли се одраслима, они се питају: „Зашто се овај смеје?“

Момо Капор

Живорођена дјеца

Укупан број живорођених у 2022. години у односу на претходну годину мањи је за 1,7%. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у Републици Српској је 27,7 година, те је у односу на прошлу годину смањена за 0,5 година. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у ЕУ (према последњем расположивом податку Еуростата за 2021. годину) била је 29,7 година, што указује на тенденцију да жене одлажу рађање дјеце и да старосна граница приликом рађања дјеце расте. Укупна просјечна старост мајке у Републици Српској била је 29,5 година у 2022. години.

У последњем периоду, када су у питању живорођена дјеца, посматрајући просјек од пет година, у браку се рађа око 83% дјеце.

1. Живорођени у Републици Српској

	2018	2019	2020	2021	2022
СВЕГА	9 568	9 274	9 161	9 274	9 118
Мушки	5 001	4 907	4 792	4 754	4 648
Женски	4 567	4 367	4 369	4 520	4 470

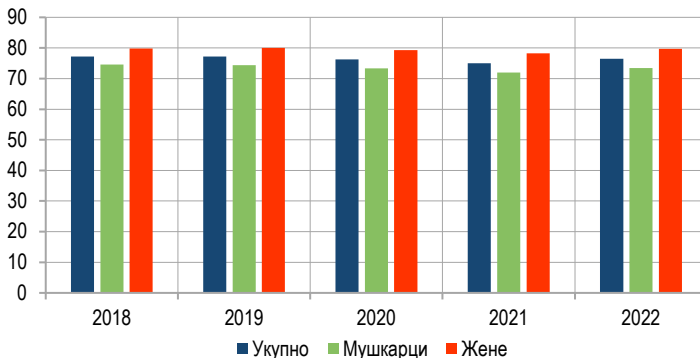
Очекивано трајање живота

Очекивано трајање живота у Републици Српској при рођењу смањено је за 1,19 година за мушкарце и 0,17 година за жене између 2018. и 2022. године. У 2022. години очекивано трајање живота за жене је износило 79,69, док је за мушкарце било 73,40 година.

2. Очекивано трајање живота у Републици Српској

	УКУПНО	Мушкарци	Жене
2018	77,22	74,59	79,86
2019	77,15	74,34	80,00
2020	76,23	73,34	79,24
2021	75,03	72,02	78,24
2022	76,48	73,40	79,69

Графикон 1. Очекивано трајање живота

3. Најчешћа мушка и женска имена уписана у матичне књиге рођених

	2018	2019	2020	2021	2022
Мушка имена	Стефан	Лука	Лука	Лука	Лука
	Лазар	Лазар	Лазар	Лазар	Лазар
	Лука	Стефан	Стефан	Стефан	Василије
	Никола	Никола	Василије	Василије	Стефан
	Павле	Павле	Никола	Павле	Павле
Женска имена	Софија	Софија	Софија	Милица	Милица
	Милица	Милица	Милица	Софија	Софија
	Марија	Марија	Марија	Марија	Ана
	Ана	Ана	Ана	Ана	Марија
	Теодора	Сара	Дуња	Дуња	Теодора

Умрли у Републици Српској

Укупан број умрлих у 2022. години у односу на претходну годину мањи је за 14,4%. Просјечна старост умрлог лица у Републици Српској је 74,8 година. У просјеку, жене живе дуже од мушкараца око шест година. Око половине умрлих лица умре од болести система крвотока, а око једне петине умре од малигнух тумора. На хиљаду живорођених беба, у просјеку умре око четири бебе до годину дана старости. Стопа смртности одојчади у Републици Српској у 2022. години износила је 4,4‰.

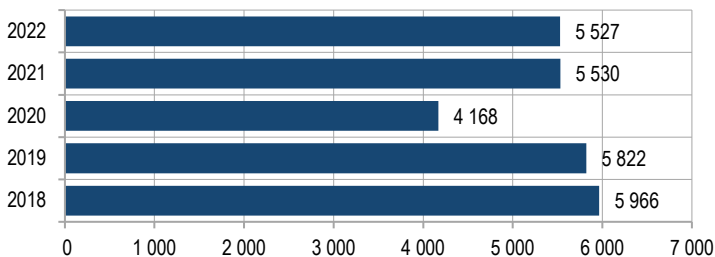
4. Умрли у Републици Српској

	2018	2019	2020	2021	2022
СВЕГА	14 763	15 081	16 582	19 002	16 263
Мушкарци	7 449	7 753	8 613	9 943	8 469
Жене	7 314	7 328	7 969	9 059	7 794

Закључени бракови

У Републици Српској се у просјеку на хиљаду становника закључује око пет нових бракова. У 2022. години број склопљених бракова мањи је за 0,05% у односу на 2021. годину. Најстарији младожења у 2022. години имао је 89 година, а неvjеста 82 године, док је најмлађи младожења који је закључио брак имао 18 година, а најмлађа неvjеста 16 година. Просјечна старост неvjесте приликом закључења брака је 29,1, док први брак у просјеку жене закључују са 27,4 година. Просјечна старост мушкараца приликом закључења брака је 32,1 године, а први брак младожење у просјеку склапају са 30,2 године.

Графикон 2. Закључени бракови

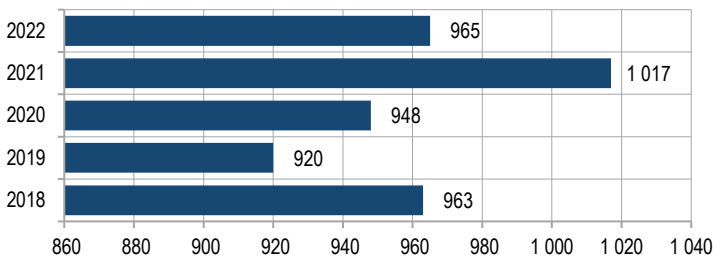

Разведени бракови

У Републици Српској се у просјеку на хиљаду закључених бракова разведе око 175 бракова. У 2022. години број разведених бракова мањи је за 5,1% у односу на 2021. годину. Најстарији муж у 2022. години, приликом развода брака имао је 83 године, док је најстарија жена имала 75 година. Најмлађи муж је приликом развода брака имао 20 година а жена 17 година. Најкраћи разведени брак трајао је 36 дана док је најдужи разведени брак трајао 51 годину. Просјечно трајање брака прије развода износило је 12,9 година.

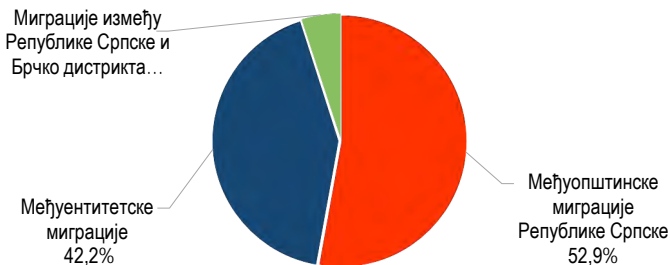

Графикон 3. Разведени бракови

Миграције у Републици Српској

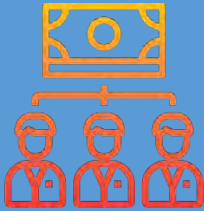
Највећи број миграција у Републици Српској забиљежен је у популационој групи од 20. до 34. године, а за пресељење у овој доби се чешће одлучују жене. У старосној групи од 35 и више година, у миграцијама више учествују мушкарци.

Графикон 4. Унутрашња миграциона кретања (досељени/одсељени) у Републици Српској, 2022.

Према последњим расположивим подацима Евростата, стопа нупцијалитета у ЕУ-27 износи 3,2 склопљена брака на 1 000 становника, док је у Републици Српској у 2022. години стопа нупцијалитета износила 4,9 склопљених брака на 1 000 становника. Стопа диворцијалитета у ЕУ-27 износи 1,6 разведених брака на 1 000 становника, док је у Републици Српској у 2022. години износила 0,9 разведених брака на 1 000 становника.

ПЛАТЕ

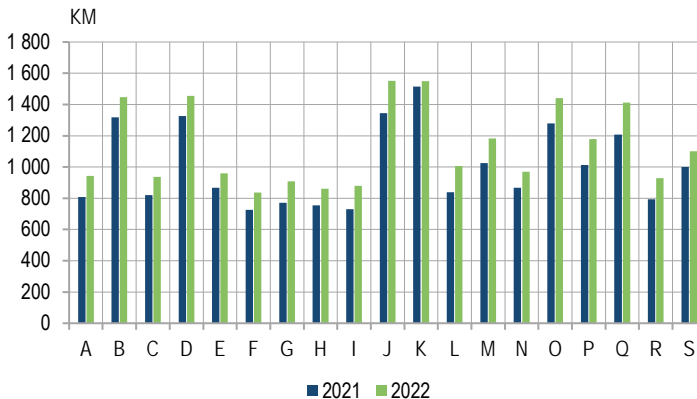
Не дозвољавам никоме да завири у моју кесу и у моју душу.

Ђовани Бокачо

Просјечна нето плата већа у 2022. години у односу на претходну годину

Просјечна нето плата, која је у 2022. години износила 1 144 КМ, биљежи раст у односу на 2021. годину, и то за чак 140 КМ. Номинално гледано, просјечна нето плата већа је за 13,9%. Раст је забиљежен у свих 19 подручја, од чега највише у подручјима (I) *Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и гоститељство* 20,7% и (L) *Пословање некретнинама* 19,9%.

Графикон 1. Просјечне нето плате по подручјима КД

Реални индекс просјечне нето плате, који представља однос између номиналног индекса просјечне нето плате и индекса потрошачких цијена у одговарајућем периоду, такође показује повећање. У 2022. години, у односу на 2021. годину, у Републици Српској реално повећање просјечне нето плате износило је 1,1%.

Ситуација је различита када су у питању земље у окружењу. У Федерацији БиХ просјечна нето плата реално је мања за 2,7%, у Хрватској за 3,1%, а у Словенији за чак 4,6%. У Србији просјечна нето плата реално је већа за 1,7% док је у Црној Гори, реално гледано, дошло до повећања за 18,4% у 2022. години у односу на 2021. годину.

У последњих пет година просјечна нето плата повећала се за 33,5%. Запослени у подручју (J) *Информације и комуникације*, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему, најбоље су плаћени за свој рад. Они чине 2,8% од укупног броја запослених и у 2022. години су просјечно примао 1 552 КМ мјесечно. Најниже просјечне мјесечне нето плате у 2022. години зарађивали су запослени у подручју (F) *Грађевинарство* (837 КМ), које запошљава 5,0% од укупног броја радника. У овом подручју, највећи број запослених, 46,9%, има средњу стручну спрему.

Просјечна нето плата у петогодишњем периоду повећала се највише у подручју (N) *Административне и помоћне услужне дјелатности* и то за 388 КМ.

1. Просјечне нето плате по подручјима КД

КМ

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	857	906	956	1 004	1 144
A	729	751	779	808	942
B	1 126	1 178	1 233	1 318	1 448
C	675	736	772	820	936
D	1 152	1 205	1 235	1 326	1 455
E	759	791	838	867	959
F	580	630	661	726	837
G	628	696	736	770	908
H	652	688	740	755	862
I	575	645	719	729	880
J	1 204	1 270	1 314	1 345	1 552
K	1 369	1 409	1 449	1 515	1 550
L	646	768	784	839	1 006
M	901	922	940	1 024	1 183
N	581	681	759	868	969
O	1 126	1 167	1 244	1 280	1 441
P	846	898	973	1 013	1 179
Q	1 047	1 080	1 152	1 208	1 413
R	588	638	704	794	929
S	797	913	925	1 001	1 101

ТРЖИШТЕ РАДА

Сваки пут кад неком дајем упражњено мјесто, створим стотину незадовољника и једног незахвалника.

Луј XIV

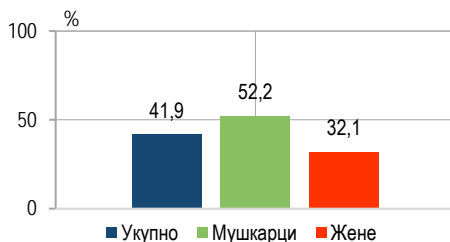
Посматрано по полу, у 2022. години стопа незапослености жена је 14,3%, док је стопа незапослености мушкараца 9,0%.

1. Стопе незапослености, 2022.

	%	
УКУПНО	Мушкарци	Жене
11,2	9,0	14,3

Структура запослених према групама подручја дјелатности у 2022. години је сљедећа: пољопривредне 13,4%, индустријске (непољопривредне) 32,5% и услужне 54,2%, а према типу запослености: запослени за плату (запосленици) 82,0%, samozапосленици 15,5% и неплаћени помажући чланови 2,5%.

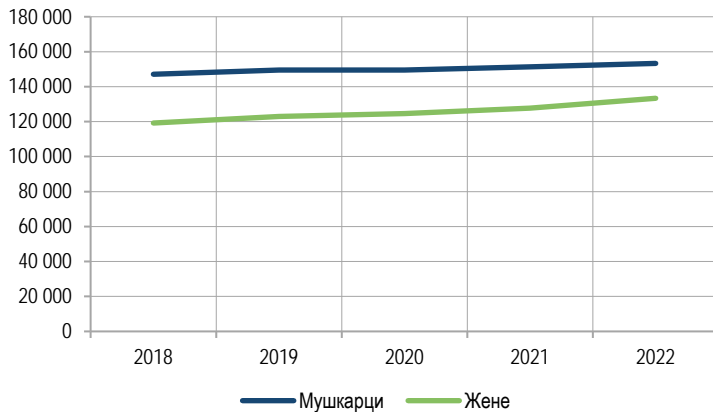
Развијене земље карактерише доминантно учешће запослених у сектору услуга, као и високо учешће категорије запослених за плату у укупној запослености.

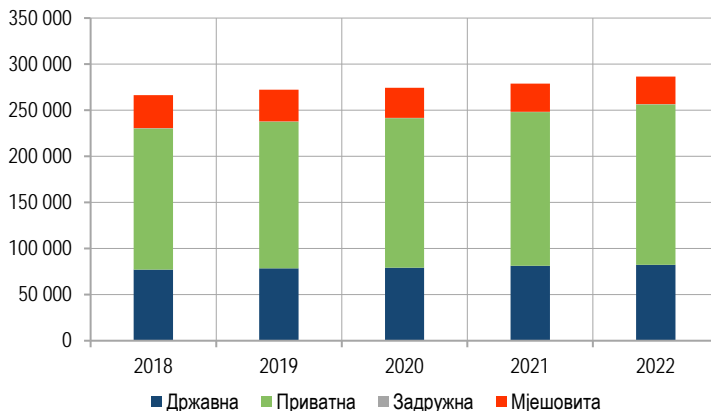
Графикон 1. Стопе запослености, 2022.

Стопа незапослености у 2022. години је износила 11,2 % и најнижа је стопа незапослености од када се спроводи Анкета о радној снази, од 2006. године

Графикон 2. Запослени по полу, годишњи просјек

Графикон 3. Запослени према облику својине

Највећи број запослених је у приватном сектору. Сваки други запослени ради у пословним субјектима који су у приватној својини, а сваки шести запослени је предузетник или ради код предузетника.

Половина запослених у Републици Српској ради у подручјима (С) *Прерађивачка индустрија*, (Г) *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала* и (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*. Сваки други радник има највише завршену средњу школу, а сваки четврти завршену високу или вишу.

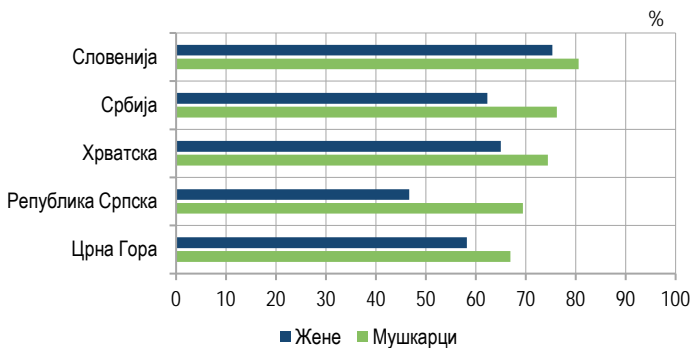
Сваки шести запослени млађи је од 30 година, а четвртина запослених старија је од 50 година.

2. Запослени по подручјима КД, годишњи просјек

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	266 309	272 366	274 227	279 030	286 679
A	8 530	8 468	8 473	8 704	9 081
B	5 114	5 045	4 731	4 689	4 610
C	56 436	56 738	58 013	58 816	59 877
D	8 680	8 878	8 385	8 310	8 385
E	4 902	5 040	5 026	5 210	5 212
F	12 155	12 596	13 342	13 973	14 217
G	46 571	48 192	48 247	48 818	51 003
H	12 073	12 454	12 257	12 486	12 468
I	13 341	13 742	13 523	13 125	13 182
J	5 876	6 194	6 342	7 139	7 974
K	5 614	5 788	5 831	5 855	5 987
L	552	636	640	564	555
M	7 788	7 883	7 929	8 090	8 222
N	3 310	3 405	3 320	3 445	4 014
O	24 895	25 426	25 887	26 250	26 561
P	22 830	23 073	22 996	23 343	23 553
Q	18 007	18 842	19 448	20 264	21 014
R	4 118	4 457	4 380	4 469	5 080
S	5 517	5 509	5 457	5 480	5 684

Графикон 4. Стопе запослености у земљама у окружењу (20–64 година старости), 2022.

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Свијет је саздан на моћи бројева.

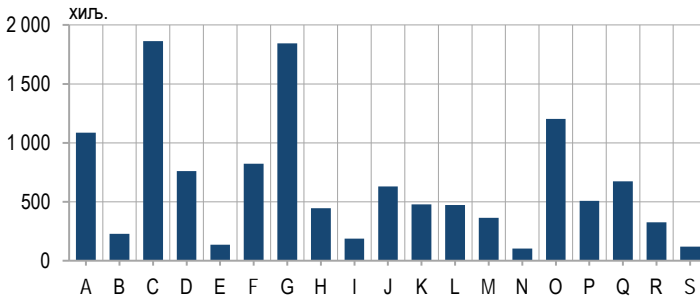
Питагора

Економска активност Републике Српске, мјерена стопом реалног раста БДП, у 2022. години забиљежила је раст од 3,9%.

1. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност¹⁾, 2022.

	Текуће цијене, хиљ. КМ	Стопа реалног раста, %
Пољопривреда, шумарство и риболов	1 086 917	-1,9
Вађење руда и камена	227 979	0,1
Прерађивачка индустрија	1 861 117	1,4
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	759 724	-3,5
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	135 397	0,3
Грађевинарство	823 223	2,1
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	1 843 525	12,5
Саобраћај и складиштење	446 255	10,9
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	186 310	4,6
Информације и комуникације	629 839	5,7
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	477 796	3,0
Пословање некретнинама	471 910	0,8
Стручне, научне и техничке дјелатности	363 635	2,5
Административне и помоћне услужне дјелатности	102 215	10,5
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1 203 039	1,3
Образовање	506 851	1,9
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	673 053	4,3
Умјетност, забава и рекреација	326 458	13,1
Остале услужне дјелатности	119 207	1,9
FISIM (минус)	282 591	2,1
Бруто додата вриједност	11 961 859	3,5
Порези на производе минус субвенције на производе	2 575 115	5,3
Бруто домаћи производ	14 536 974	3,9

¹⁾ Обрачун Бруто домаћег производа заснован је на међународној методологији Европског система рачуна из 2010. године (*European System of Accounts - ESA 2010*).

Графикон 1. Бруто додата вриједност, текуће цијене, 2022.

Преко 2,9 милијарди КМ бруто додате вриједности ствара се у индустријским дјелатностима

У укупном бруто домаћем производу за 2022. годину подручје (С) *Прерађивачка индустрија* учествује са 12,8%, подручје (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* са 5,2%, подручје (В) *Вађење руда и камена* са 1,6% и подручје (Е) *Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине* са 0,9%. Посматрано са становишта запослености, ова подручја имају доминантну улогу и запошљавају око четвртине укупног броја запослених.

2. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност, текуће цијене, структуре

	2018	2019	2020	2021	2022
Пољопривредне дјелатности (А)	8,8	8,6	9,0	7,6	7,5
Индустријске дјелатности (В,С,Д,Е)	20,4	19,7	19,3	20,7	20,5
Грађевинарство (Ф)	5,5	5,7	6,1	5,9	5,7
Услугне дјелатности (Г,Н,И,Ј,К,Л,М, Н,О,П,О,Р,С)	50,0	50,6	50,9	50,0	50,5
FISIM (минус)	2,1	2,0	2,1	2,0	1,9
Бруто додата вриједност	82,6	82,6	83,2	82,2	82,3
Порези на производе минус субвенције на производе	17,4	17,4	16,8	17,8	17,7
Бруто домаћи производ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Прерађивачка индустрија представља једно од најзначајнијих подручја економије Републике Српске, са становишта њеног учешћа у укупној бруто додатој вриједности, учешћа у извозу, те броја запослених радника.

Економија Републике Српске по свом обиму је мала и није ни реално очекивати да се у кратком времену њена структура значајније промијени. Карактерише је доминантно учешће дјелатности које се ослањају на домаће ресурсе као што су пољопривреда, шумарство, рударство и енергетика.

Област *Производња прехранбених производа* има највеће учешће у бруто додатој вриједности подручја (С) *Прерађивачка индустрија* од 15,4%. У оквиру ове области, петина бруто додате вриједности припада производњи пекарских производа, производа од брашна и колача.

3. Бруто додата вриједност по институционалним секторима, текуће цијене, структуре

	2018	2019	2020	2021	2022	%
Нефинансијски сектор	56,8	57,3	57,5	59,8	61,5	
Финансијски сектор	4,1	4,1	4,2	4,1	4,0	
Сектор општа држава	19,5	19,2	20,7	19,8	19,7	
Сектор домаћинства	21,5	21,1	19,4	18,0	16,6	
Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	
FISIM (минус)	2,5	2,4	2,5	2,4	2,4	
Бруто додата вриједност	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

4. Бруто домаћи производ

	2018	2019	2020	2021	2022
Бруто домаћи производ, текуће цијене, хиљ. КМ	10 701 007	11 251 324	11 131 849	12 501 722	14 536 974
Бруто домаћи производ по становнику ²⁾ , КМ	9 322	9 848	9 797	11 080	12 977
Бруто домаћи производ, стопа реалног раста, %	3,9	2,5	- 2,5	6,9	3,9

²⁾ Процјена броја становника заснована на резултатима добијеним из Пописа становништва 2013.

Бруто домаћи производ по становнику, индикатор који говори о достигнутом нивоу благостања становника једне економије, у 2022. години износи 12 977 КМ и порастао је за 39,2% у односу на 2018. годину.

При расподјели бруто домаћег производа највећи дио одлази на средства за запослене

У расподјели бруто домаћег производа, оствареног у 2022. години, средства за запослене чине 44,4%, бруто оперативни вишак и мјешовити доходак 38,0%, а 17,6% се односи на нето порезе на производе и производњу.

Остала плаћања запосленим (примања разних накнада изван плате) чине 17,8% укупних средстава за запослене.

5. Доходовне компоненте бруто домаћег производа, текуће цијене

	2018	2019	2020	2021	2022
	хиљ. КМ				
Бруто домаћи производ	10 701 007	11 251 324	11 131 849	12 501 722	14 536 974
Средства за запослене	4 756 193	5 009 276	5 246 808	5 581 702	6 458 296
Нето порези на производе и производњу	1 885 148	1 985 064	1 860 816	2 221 976	2 552 487
Бруто оперативни вишак/ Бруто мјешовити доходак	4 059 666	4 256 984	4 024 225	4 698 044	5 526 191

ИНВЕСТИЦИЈЕ

Инвестиција у знање исплаћује најбоље камате.

Бенџамин Френклин

Инвестициона улагања у 2022. години значајно су повећана у односу на претходну годину и то за 25,0% док су исплаћене инвестиције порасле за 28,9%

1. Остварене инвестиције у стална средства према дјелатности инвеститора, 2022.

	Вриједност остварених инвестиција, хилј. КМ	Структура, %
Укупно остварене инвестиције	2 282 157	100,0
Пољопривреда, шумарство и риболов	63 027	2,8
Вађење руда и камена	31 366	1,4
Прерађивачка индустрија	296 604	13,0
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	350 257	15,4
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	14 611	0,7
Грађевинарство	322 045	14,1
Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	192 147	8,4
Саобраћај и складиштење	128 789	5,7
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	25 522	1,1
Информације и комуникације	128 491	5,6
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	33 071	1,5
Пословање некретнинама	32 212	1,4
Стручне, научне и техничке дјелатности	32 601	1,4
Административне и помоћне услужне дјелатности	23 767	1,0
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	365 666	16,0
Образовање	42 013	1,8
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	169 728	7,4
Умјетност, забава и рекреација	27 946	1,2
Остале услужне активности	2 294	0,1

¹⁾ Обрачун инвестиција у стална средства заснива се на ESA 2010,

Рекордан раст инвестиционе активности забиљежен је у подручју *Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство* за 438,1%. У 2022. години дошло је и до значајног раста инвестиционих улагања у подручју *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада* (144,9%) у односу на 2021. годину.

Истовремено, значајно су повећана улагања у руднике, хидроелектране, основно, средње и високо образовање.

У структури инвестиционих улагања, посматрано према дјелатности инвеститора, највише су учествовала сљедећа подручја: (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*, (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* и (Ф) *Грађевинарство*. Са становишта намјене инвестиционих улагања у нова стална средства, највећи дио се односи на подручја: (Ф) *Грађевинарство*, (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* и (О) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада*.

Више од милијарду КМ инвестирано је у грађевинске објекте и просторе

Посматрајући инвестиционе активности према техничкој структури, више од половине укупно остварених инвестиција уложено је у грађевинске објекте и просторе. У грађевинске објекте у 2022. години највише су улагали пословни субјекти из подручја (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* (24,4%), (Ф) *Грађевинарство* (20,6%) и (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* (15,0%).

У машине, опрему и транспортна средства највише су улагали пословни субјекти из подручја (С) *Прерађивачка индустрија* (21,8%).

Када су у питању улагања у нематеријална (неопипљива) стална средства највише учествују подручја (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* (20,6%), (Ј) *Информације и комуникације* (15,6%), (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* (12,6%) и (Р) *Образовање* (11,5%).

2. Структура остварених инвестиција у стална средства према техничкој структури

	2018	2019	2020	2021	2022
Остварене инвестиције	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински објекти и простори	54,1	54,9	56,4	48,5	51,9
Машине, опрема и транспортна средства	40,9	40,3	37,4	44,7	41,8
Остало	5,0	4,8	6,2	6,8	6,3

Инвестициона улагања у 2022. години су са 52,3% финансирана из властитих средстава, са 18,7% из средстава буџета и фондова, са 15,5% из финансијских кредита, са 6,9% из удружених средстава, са 5,1% из других извора и са 1,5% из финансијског лизинга.

3. Исплате за инвестиције и остварене инвестиције

	хиљ. КМ				
	2018	2019	2020	2021	2022
Извршене исплате за инвестиције	1 849 104	1 710 690	1 852 057	1 827 403	2 355 320
Остварене инвестиције	1 879 489	1 789 555	1 959 943	1 825 592	2 282 157

Инвестициона улагања пословних субјеката регистрованих у подручју (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање чине 23,6% укупно остварених инвестиција у подручју (О) Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада.*

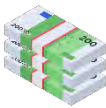
СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Кад се морал сукоби с профитом ријетко кад профит изгуби.

Ширил Чизлом

Пословање некретнинама најпродуктивније и најпрофитабилније подручје дјелатности у 2021. години

Просјечна стопа профитабилности, као мјера учешћа бруто пословног вишка у промету, у Републици Српској је 16,9%.

Према пословању у 2021. години подручје (J) *Пословање некретнинама* издваја се као најуспјешније подручје дјелатности економије Републике Српске. Са 141 предузећем и 34 предузетника, те 643 запослена лица, има највећу продуктивност рада 86 782 КМ и високу стопу профитабилности 57,0%, док су трошкови рада по запосленом 16 568 КМ.

1. Показатељи успјешности нефинансијске пословне економије

	Промет по запосленом лицу	Додата вриједност по запосленом лицу (продуктивност)	Трошкови рада по запосленом	Бруто оперативни вишак по запосленом лицу	КМ
УКУПНО	129 372	36 821	16 577	21 854	
Индустријске дјелатности	105 253	36 620	17 651	19 492	
Грађевинарство	121 058	42 895	14 509	29 566	
Трговина	244 841	36 434	14 956	23 410	
Нефинансијске услужне дјелатности	71 751	35 845	16 816	21 843	

Тржишни пословни субјекти (предузећа и предузетници) у подручјима индустрије запошљавају око 40,0% од укупно запослених лица, а дају и највећи допринос стварању укупне додате вриједности по факторским трошковима 39,6%, која је укупно у 2021. години износила више од 7,1 милијарди КМ.

Трговина остварује највећи промет од свих дјелатности у Републици Српској и чини приближно половину укупног промета, али има ниску стопу профитабилности. Трећина пословних субјеката послује у сектору трговине, гдје је ангажована четвртина од укупног броја запослених.

Најмање пословних субјеката, 59 предузећа и 93 предузетника, послује у подручју (R) *Умјетност, забава и рекреација*, али ови пословни субјекти остварују значајну продуктивност рада, 54 522 КМ и стопу профитабилности 34,0%.

Најплаћенији радници раде у дјелатностима производње и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом, а најмање плаћени су запослени који раде у дјелатностима пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство.

2. Показатељи пословања нефинансијске пословне економије, структуре

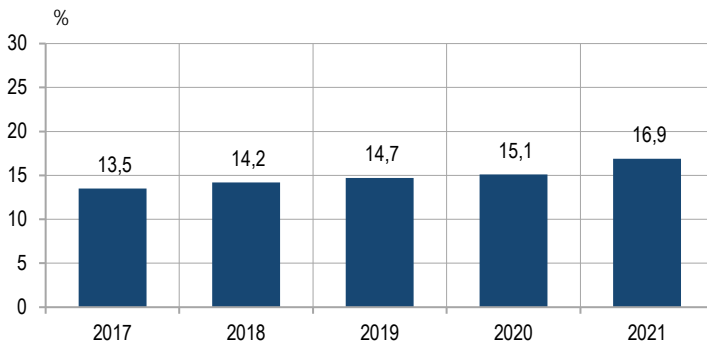
%

	Број пословних субјеката	Број запослених лица	Промет	Додата вриједност по факторским трошковима	Бруто оперативни вишак
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Индустријске дјелатности	15,3	39,8	32,4	39,6	35,5
Грађевинарство	6,7	7,5	7,0	8,7	10,2
Трговина	30,9	23,5	44,4	23,2	25,1
Нефинансијске услужне дјелатности	47,1	29,2	16,2	28,5	29,2

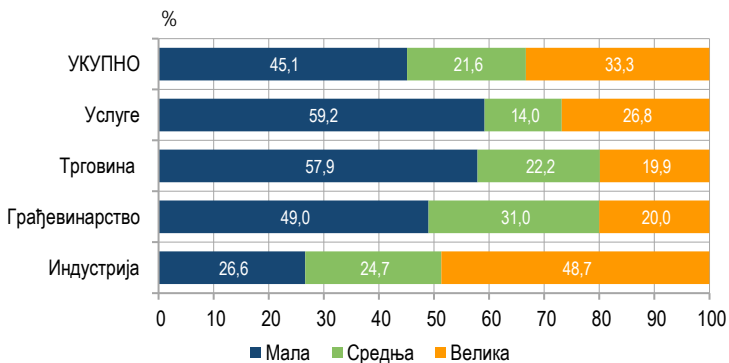
Приближно 80 одсто тржишно оријентисаних пословних субјеката Републике Српске послује у услужним дјелатностима, а око 20 одсто у производним дјелатностима.

Посматрано према величини пословних субјеката, у 2021. години, највећу профитабилност остварила су велика предузећа 18,5%, што је више за 1,6 процентних поена од просјека у Републици Српској.

Графикон 1. Стопе профитабилности нефинансијске пословне економије Републике Српске

Такође, са 42 168 КМ додате вриједности по запосленом лицу, најпродуктивнији су велики субјекти, а најмању продуктивност остварују мали пословни субјекти 34 315 КМ. На нивоу Републике Српске остварена продуктивност је 36 821 КМ.

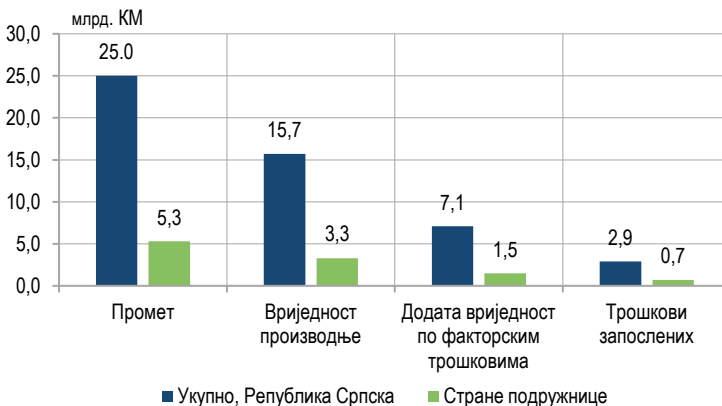
Графикон 2. Додата вриједност по факторским трошковима, према величини пословних субјеката, 2021.

Од укупног броја предузећа у страном власништву која послују на територији Републике Српске, највише је у власништву Србије (31%), затим Италије (11%) и Аустрије (10%).

Страни инвеститори су највише заинтересовани за предузећа из индустријских подручја (48%), затим из подручја трговине (25%) и услуга (25%), док је најмање предузећа у страном власништву у грађевинарству (2%).

Стране подружнице, односно предузећа у већинском страном власништву, у 2021. години пословала су уз стопу профитабилности од 16,4%.

Графикон 3. Показатељи пословања страних подружница у оквиру нефинансијске пословне економије Републике Српске, 2021.

Државе чланице Европске уније учествују са 56,8% у капиталу свих страних подружница у Републици Српској. Ова предузећа остварују 51,5% од укупног оствареног промета страних подружница.

Графикон 4. Показатељи пословања страних подружница Републике Српске

ЦИЈЕНЕ

Данас људи знају цијену свему, а ничему вриједност.

Оскар Вајлд

Произвођачке цијене индустријских производа у 2022. години, у просјеку су забиљежиле раст од 18,3% у односу на 2021. годину.

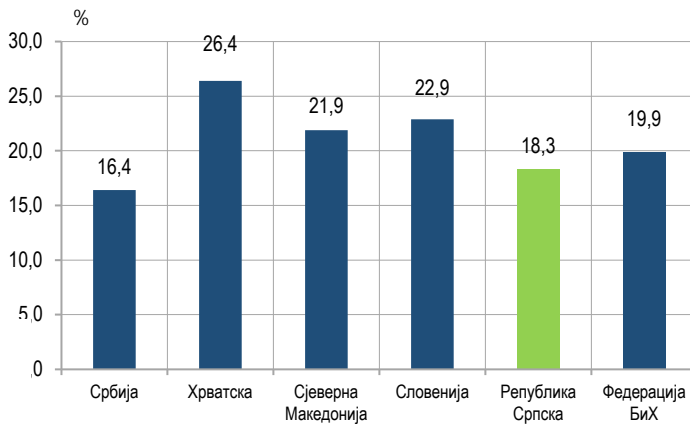

Посматрано по подручјима индустријске производње према Класификацији дјелатности БиХ 2010, раст цијена у 2022. години у односу на 2021. годину, забиљежен је у подручјима (С) *Прерађивачка индустрија* од 22,1%, (Е) *Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине* од 13,5%, (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом паром и климатизација* од 12,4% и (В) *Вађење руда и камена* од 8,1%.

1. Индекси произвођачких цијена индустријских производа

претходна година=100

Подручја КД	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	104,9	101,2	99,9	103,6	118,3
Вађење руда и камена	103,5	101,4	100,8	101,4	108,1
Прерађивачка индустрија	107,2	101,0	99,6	103,8	122,1
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	100,0	101,5	100,6	102,8	112,4
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	112,5	89,7	90,2	134,9	113,5

Графикон 1. Стопе цијена произвођача индустријских производа, 2022.

Потрошачке цијене у Републици Српској, у 2022. години у односу на 2021. годину, у просјеку су више за 12,7%.

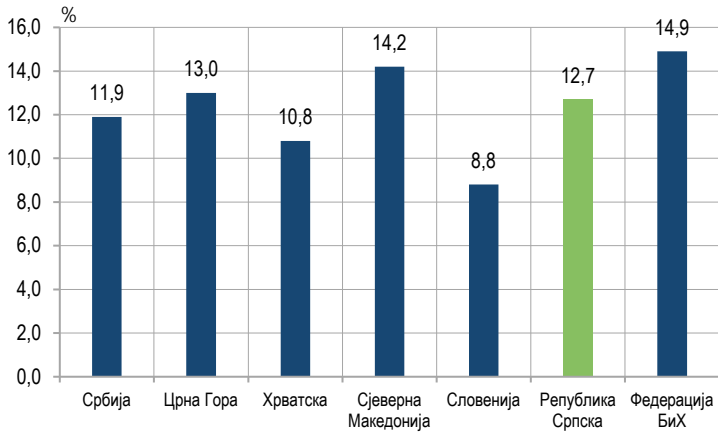
Посматрано по главним одјељцима потрошње према намјени, највећи раст цијена у 2022. години забиљежен је у одјељку Превоз 25,6%, док је највећи пад цијена забиљежен у одјељку Одјећа и обућа 5,5%.

2. Индекси потрошачких цијена по COICOP-y

Назив	претходна година=100				
	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	101,2	100,5	98,8	101,7	112,7
Храна и безалкохолна пића	100,4	100,8	100,7	103,1	121,2
Алкохолна пића и дуван	105,8	104,5	104,5	101,6	101,6
Одјећа и обућа	87,4	88,0	90,0	90,5	94,5
Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	101,8	102,8	100,3	100,8	107,9
Намјештај, покућство и редовно одржавање куће	99,0	100,0	98,3	101,2	108,9
Здравство	102,7	101,5	100,8	100,4	100,5
Превоз	109,2	100,9	91,0	105,9	125,6
Комуникације	99,9	100,1	100,5	99,9	101,1
Рекреација и култура	101,0	101,9	102,1	100,9	107,2
Образовање	99,9	100,0	100,0	99,9	100,0
Ресторани и хотели	100,3	100,7	100,2	100,4	109,6
Остали производи и услуге	99,0	99,0	100,0	100,5	105,9

Графикон 2. Стопе инфлације у окружењу, 2022.

У 2022. години, забиљежене су високе стопе просјечне годишње инфлације у већини земаља из окружења (преко 10%), осим у Словенији 8,8%.

ПОЉОПРИВРЕДА

Онај који мисли да свако воће зрене кад и јагоде, тај још ништа не зна о грошћу.

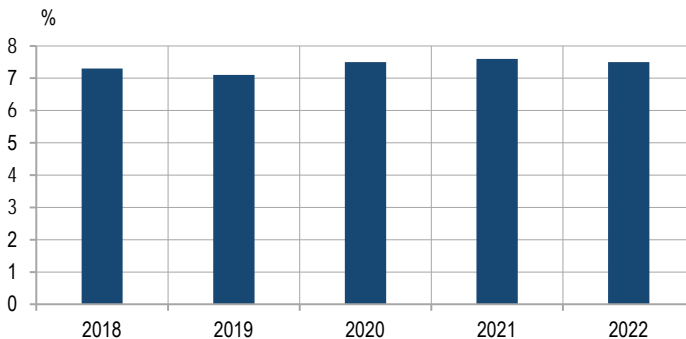
Парацелзус

Учешће пољопривреде у формирању БДП-а 7,5%

Учешће бруто додате вриједности пољопривреде у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2022. години, износи 7,5%, што је за 0,1% мања вриједност од прошлогодишњег учешћа.

Са учешћем од 9,7% у формирању бруто домаћег производа, агроиндустрија¹⁾ тј. производња и прерада пољопривредних производа, представља једну од најзначајнијих области економије у Републици Српској.

Графикон 1. Учешће пољопривреде у структури БДП-а

¹⁾ Подручје А област 01 и подручје С област 10, 11 и 12 по КД засноване на NACE Rev.2.

У примарној пољопривреди ангажовано је 13,3% укупно запослених

Према резултатима Анкете о радној снази у 2022. години, у Републици Српској је 54 хиљаде запослених радило у пољопривреди. Број запослених у пољопривреди чини 13,3% од укупног броја запослених.

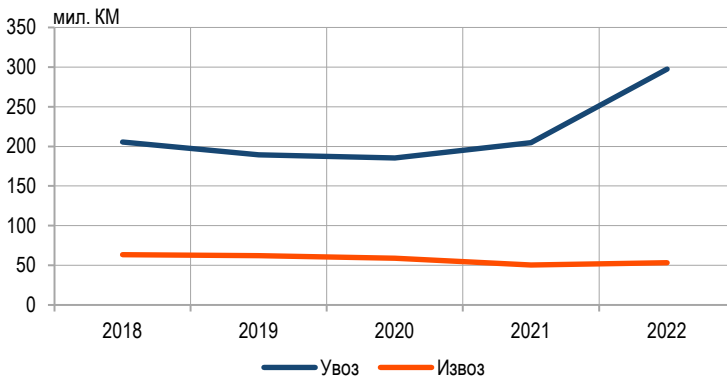
Од укупног броја запослених у пољопривреди њих 90,7% је радило пуно радно вријеме, а преосталих 9,3% запослених је радило краће од пуног радног времена. Просјечно трајање седмичног рада у пољопривреди током 2022. године износило је 42,3 часа, односно 43,9 часова код мушкараца и 39,4 часа код жена запослених у пољопривреди.

Вриједност остварене спољнотрговинске размјене пољопривредних производа износи 350,8 милиона КМ

Укупна спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у 2022. години износила је 350,8 милиона КМ и већа је за 37,6% или 95,8 милиона КМ у односу на прошлу годину. У 2022. години, трговина пољопривредним производима чинила је 2,8% од укупне међународне трговине Републике Српске, при чему је удио у укупном увозу (4,1%) већи од удјела у извозу (1,0%).

Укупан увоз пољопривредних производа у 2022. години износио је 297,5 милиона КМ и у односу на прошлогодишњу вриједност већи је за 92,9 милиона КМ или 45,4%. Истовремено, вриједност укупног извоза пољопривредних производа износила је 53,3 милиона КМ, што је већи износ за 2,9 милиона КМ или 5,7% у односу на прошлогодишњу вриједност.

Графикон 2. Вриједност реализованог годишњег увоза и извоза

Повећање цијена биљних производа за 60,3% и сточарских производа за 33,8%

Код већине биљних и сточарских производа током 2022. године забиљежене су значајно више цијене у односу на цијене из претходне године.

Подаци Завода показују да је током 2022. године просјечна цијена пољопривредних производа у цјелини у Републици Српској порасла за 41,4% у односу на претходну годину. Посматрано по појединим групама производа, највећи раст цијена је забиљежен код житарица (+84,2%), кромпира (+68,4%), поврћа (+61,3%) и воћа (+46,5%).

Истовремено је забиљежен значајан раст просјечних цијена добара и услуга које се користе у пољопривреди у вриједности од 30,3%. У оквиру ове групе средстава која се користе у пољопривреди дошло је до значајног повећања цијена ђубрива и средстава за оплемењивање земљишта (+132,5%), енергије и мазива (+32,5%) и сточне хране (+31,7%).

У посматраној години забиљежено је повећање цијена скоро свих пољопривредних производа, при чему доминира повећање цијена меркантилног кукуруза за 93,7% и пшенице за 81,3%.

Вриједност остварене пољопривредне производње у 2022. години износила је око двије милијарде и 62 милиона КМ

У 2022. години вриједност укупне пољопривредне производње²⁾ износила је око двије милијарде и 62 милиона КМ, што је повећање од 15,7% у односу на претходну годину.

У истом периоду вриједност укупне међуфазне потрошње пољопривреде³⁾ износила је око милијарду и 218 милиона КМ што је у односу на претходну годину повећање од 8,6%. Међуфазна потрошња у пољопривреди у 2022. години чинила је 59,1% вриједности укупне производње пољопривреде.

²⁾ Вриједност пољопривредне производње једнака је збиру вриједности биљне производње, сточарске производње, пољопривредних услуга и вриједности производње неодвојивих непољопривредних секундарних активности газдинстава.

³⁾ Међуфазна потрошња пољопривреде је вриједност утрошеног репроматеријала и услуга (инпута) у пољопривреди у обављању пољопривредне производње. Исказује се у куповним цијенама.

ШУМАРСТВО

Тврдо дрво сјекуру оштри.

Ђузепе Гарибалди

У Републици Српској шуме расту на више од милион хектара земљишта. На овом простору распрострањено је преко стотину врста дрвећа од чега су главне врсте Буква, Храст, Смрча, Јела, Црни бор и Бијели бор.

Република Српска једна је од ријетких европских регија чије шуме имају претежно природну структуру и у њеном саставу налазе се три прашуме. Прашума Перућица, заузима 1 434 ха и једна је од највећих и најбоље очуваних прашума у Европи, затим прашума Лом која се протеже на 297,7 ха површине и прашума Јањ на 295 ха површине.

Просјечни годишњи прираст дрвне масе у Републици Српској у високим шумама са природном обновом износи 8,0 т3/ха (државне шуме). По структури шуме Републике Српске су 50% високе шуме, 27% ниске шуме и 23% чини остало шумско земљиште и голети.

Шумама Републике Српске газдује се примјеном свих начела дуготрајног искоришћавања шума у сврху садашњег и будућег испуњавања одговарајуће еколошке, економске и друштвене функције шума на локалном, националном и глобалном нивоу.

Шуме Републике Српске, поред привредне функције, која подразумева производњу дрвета и других шумских производа и еколошке функције, која подразумева очување биодиверзитета и заштиту земљишта, вода и климе, има и важну функцију као станиште за многе врсте шумских животиња. Наше шуме станиште су за многе врсте дивљачи међу којима су и око 73 000 зечева, 48 000 фазана 31 000 срна, 12 000 лисица, 8 000 диљих свиња, 1 550 дивокоза, 626 медвједа и 633 вука.

1. Искоришћавање шума

хиљ. м³

	Посјечена бруто дрвна маса			Лишћара	Четинара
	укупно	државне шуме	приватне шуме		
2018	3 224	2 743	480	1 792	1 433
2019	3 072	2 628	444	1 738	1 334
2020	2 950	2 685	266	1 574	1 376
2021	2 890	2 475	415	1 558	1 332
2022	2 965	2 580	385	1 625	1 341

Посјечена бруто дрвна маса у шумама и изван шуме у 2022. години већа је у односу на 2021. годину и износи око три милиона м³. Од ове суме на државни сектор отпада око 2,5 милиона м³ што је значајно више него у приватном сектору и чини 87,0% укупно посјечене дрвне масе.

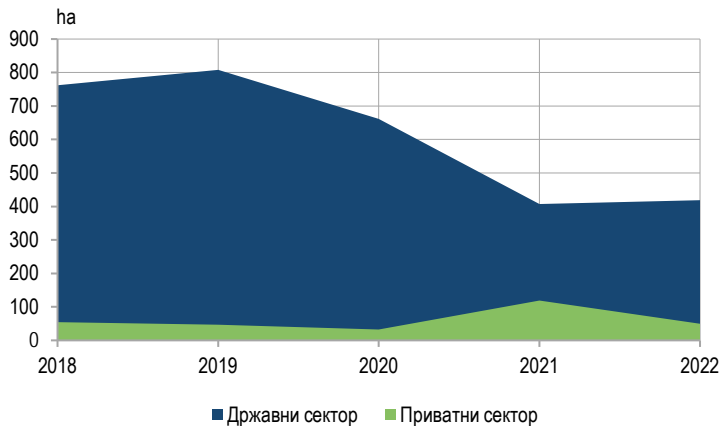
2. Производња и продаја шумских сортимената у државним шумама

м³

	2018	2019	2020	2021	2022
Производња укупно	2 019 665	1 939 364	1 984 780	1 822 566	1 908 961
трупци за резање	987 268	963 948	962 806	913 521	966 568
Продаја укупно	2 018 213	1 916 159	1 939 628	1 864 123	1 924 836
трупци за резање	998 414	960 860	953 247	924 449	971 570

Пошумљавање у Републици Српској за 2022. годину биљежи пад у односу на 2021. годину. Тако је у 2022. години укупна пошумљена површина износила 470 ха и мања је за 10,6% у односу на 2021. годину, док је у односу на 2020. годину мања за 32,3%. Површина пошумљена четинарским врстама износи 385 ха, што чини 81,9% од укупно пошумљених површина током 2022. године.

Графикон 1. Вјештачко пошумљавање

3. Просјечна цијена продатих дрвних сортимената у државним шумама, без ПДВ-а

	УКУПНО	Четинари	Лишћари
2018	86,82	102,24	74,20
2019	94,83	109,54	81,46
2020	93,63	107,20	81,24
2021	97,19	115,49	81,03
2022	110,74	134,19	91,05

KM/m³

4. Бруто додата вриједност подручја шумарства

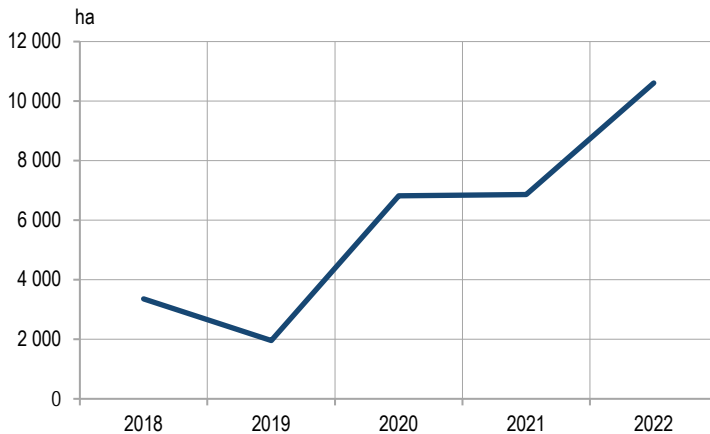
	2018	2019	2020	2021	2022
Бруто додата вриједност шумарства, хил. КМ	154 388	158 022	158 299	160 124	205 013
Бруто домаћи производ у тржишним цијенама, хил. КМ	10 679 612	11 251 324	11 131 849	12 499 537	14 535 309
Структура, %	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4

Према стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК рев.4) комерцијално шумарство и индустрија¹⁾ заснована на дрвету као сировини учествују значајно у структури извоза Републике Српске у 2022. години са 15,0%, односно у износу од 813 милиона КМ.

¹⁾ Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, осим намјештаја, производња папира и производа од папира

Графикон 2. Површине шума и шумског земљишта захваћене пожаром

Штете од пожара у 2022. години евидентиране су на површини од 10 609 ha, са оштећеном дрвном масом од 64 176 m³ и веће су за дупло у односу на претходну године.

Према статистичким подацима Република Српска има 23 281 ловца, што чини 2% од укупног броја становника наше Републике.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

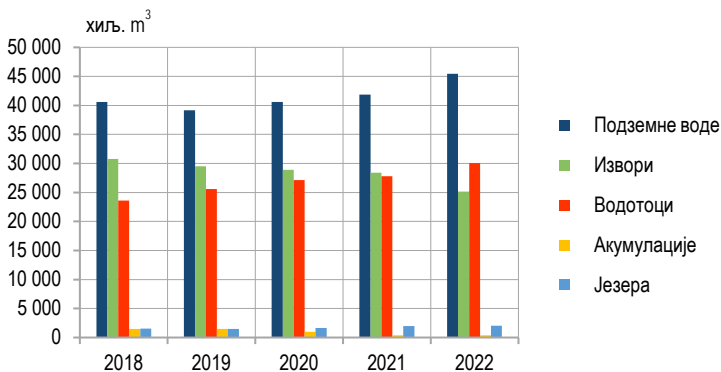

Више је савршенства у капљици воде него у било којем уређају који је човек направио.
Алберт Ајнштајн

Подземне воде, главни извор питке воде

Доступност и квалитет подземних вода у Републици Српској чини да су управо подземне воде, укључујући изворе, преовлађујући извор питке воде за домаћинства, индустрију, пољопривреду и остале потрошаче. Током петогодишњег периода, 2018-2022. година, вода захваћена из подземних вода и извора, чинила је око 70% укупно захваћене воде.

Графикон 1. Захваћена вода, према врсти извора

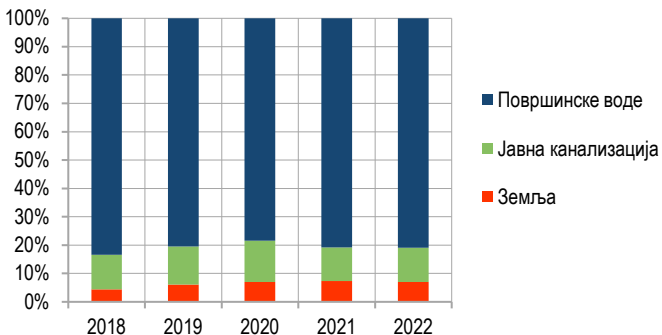
Површинске воде, водопријемници комуналних и индустријских отпадних вода

Док су подземне воде извор питких вода, површинске воде су водопријемници за 90-99% отпадних комуналних вода. Од укупне количине комуналне воде испуштене у површинске воде у 2022. години, тек 9,7% било је пречишћено прије испуштања.

Постотак пречишћене комуналне воде у односу на воду испуштenu у површинске и подземне реципијенте је 10%. Процент пречишћене у односу на укупно испуштenu отпадну комуналну воду није се драстично мијењао у посљедњих пет година.

Површинске воде најчешћи су реципијенти за отпадне воде из индустрије. У 2022. години преко 80% испуштене отпадне воде из индустрије завршило је у површинским водама. Сличан удио биљежи се и у периоду 2018-2022. године.

Графикон 2. Реципијенти отпадних индустријских вода

Број водоводних прикључака у Републици Српској је у периоду од десет година, од 2013. до 2022. године, порастао за око 19%.

ИНДУСТРИЈА

Ко чини добро, од њега се још више добра очекује.

Иво Андрић

Индустријска производња у 2022. години биљежи пад од 0,1% у односу на 2021. годину

Посматрајући период од последњих пет година индустријска производња је у 2018. и 2021. години забиљежила раст. Значајан раст, од 9,9%, забиљежен је у 2021. години у односу на 2020. годину. У 2022. години у односу на 2021. годину евидентиран је пад од 0,1%, у 2020. години у односу на 2019. годину пад од 6,7%, као и у 2019. години у односу на 2018. годину пад од 11,4%.

Најзначајније области према вриједности индустријске производње биле су Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Производња прехранбених производа, Производња готових металних производа, осим машина и опреме, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала и Производња производа од гуме и пластичних маса.

1. Индекси индустријске производње по подручјима КД (претходна година=100)

Подручја КД	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	2022 ¹⁾
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	103,6	88,6	93,3	109,9	99,9
В	104,1	95,6	99,6	103,0	100,7
С	97,2	87,6	90,1	111,7	101,1
Д (осим гране 35.3)	119,8	87,2	96,1	109,1	96,4

¹⁾Ревидирани индекси индустријске производње за Републику Српску настали су на основу редовне анализе индекса коју Завод проводи у циљу обезбјеђивања што квалитетнијих података својим корисницима.

2. Индекси индустријске производње по подручјима КД (2015=100)

Подручја КД	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	2022 ¹⁾
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	113,4	100,5	93,8	103,0	102,9
В	102,2	97,7	97,4	100,3	101,0
С	106,8	93,5	84,3	94,1	95,1
Д (осим гране 35.3)	138,8	121,1	116,3	126,9	122,4

¹⁾Ревидирани индекси индустријске производње за Републику Српску настали су на основу редовне анализе индекса коју Завод проводи у циљу обезбјеђивања што квалитетнијих података својим корисницима.

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске 19,6%.

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима у 2022. години износе 619 милиона КМ, што је за 37,5% више него у 2021. години.

Бруто додата вриједност индустријских дјелатности у 2022. години у односу на 2021. годину већа је за 15,5% и износи 2,8 милиона КМ, у чему највеће учешће има *Прерађивачка индустрија* 65,2%.

На крају 2022. године регистровано је укупно 5 437 индустријских предузећа, од којих је 90,6% у приватном власништву.

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима у 2022. години износе 619 милиона КМ, што је за 37,5% више него у 2021. години.

У Регистар пословних субјеката, у 2022. години, уписано је и разврстано у индустријске дјелатности 257 пословних субјеката.

Прерађивачком индустријом бави се 87,3% индустријских предузећа, *Производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом* 6,9%, *Вађењем руда и камена* 4,4% и *Рециклажом (прерадом) материјала* 1,5%.

У индустријским предузећима запослено је 27,0% од укупног броја радника у Републици Српској, односно 65 721 радник, од чега је 79,9% запослено у *Прерађивачкој индустрији*.

Према извјештајима индустријских предузећа, вриједност продаје индустријских производа у 2022. години износи 7,6 милијарди КМ, при чему производи *Прерађивачке индустрије* чине 69,9%. Вриједност продаје индустријских производа у 2022. години већа је за 17,0% у односу на 2021. годину.

Пет индустријских области остварује 76,4% укупне вриједности продаје индустријских производа, а то су: *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 26,2%, *Производња прехранбених производа* 13,5%, *Производња готових металних производа, осим машина и опреме* 10,7%, *Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала* 8,3% и *Производња производа од гуме и пластичних маса* 4,4%.

3. Вриједност продаје по индустријским областима

ИНДУСТРИЈСКЕ ОБЛАСТИ	мил. KM				
	2018	2019	2020	2021	2022
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	5 984	5 394	5 190	6 522	7 634
Вађење угља и лигнита (мрког угља)	37	36	28	59	123
Вађење руда метала	146	122	120	131	157
Вађење осталих руда и камена	40	41	49	46	60
Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	-	-	-	-	-
Производња прехранбених производа	784	791	805	887	1 032
Производња пића	114	111	87	98	106
Производња дуванских производа	1	-	-	-	-
Производња текстила	37	31	34	42	41
Производња одјеће	54	60	58	67	79
Производња коже и предмета од коже	164	171	152	183	227
Прерада дрвета и производи од дрвета и плуте	413	435	425	551	675
Производња папира и производа од папира	137	130	123	148	197
Штампање и умножавање снимљених записа	27	25	22	31	38
Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	760	129	30	47	56
Производња хемикалија и хемијских производа	191	165	205	241	325
Производња фармацеутских производа и препарата	35	37	38	39	73
Производња производа од гуме и пластичних маса	178	204	222	261	305
Производња осталих производа од неметалних минерала	134	144	170	171	232
Производња базних метала	263	222	157	259	319
Производња готових металних производа, осим машина и опреме	482	543	493	688	826
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	10	20	21	30	28
Производња електричне опреме	101	93	110	134	138
Производња машина и опреме, д.н.	86	93	88	110	105
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	46	34	32	73	103
Производња осталих саобраћајних средстава	12	9	10	8	11
Производња намјештаја	238	211	227	260	294
Остала прерађивачка индустрија	25	24	31	28	24
Поправка и инсталација машина и опреме	65	87	57	93	105
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1 286	1 325	1 286	1 707	1 822
Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	77	72	78	82	79
Рециклажа (прерада) материјала	42	29	31	47	56

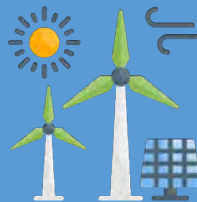
Извоз индустријских предузећа чини 47,8% њихове укупне вриједности продаје

Индустријска предузећа су у 2022. години остварила извоз од 3,6 милијарде КМ, од чега је 57,4% остварено у подручју (С) *Прерађивачка индустрија*.

Графикон 1. Индустријске области са највећим учешћем извоза у укупном извозу индустријских предузећа, 2022.

ЕНЕРГЕТИКА

Енергија, то је кључни проблем будућности - питање живота или смрти!
Никола Тесла

Производњом у домаћим електранама задовољавају се укупне потребе за електричном енергијом у Републици Српској, а вишак се извози на друга тржишта. Сигурност снабдијевања је висока с обзиром да се користе домаћи извори примарне енергије.

Укупна нето производња електричне енергије у 2022. години износила је 7 418 GWh. У структури укупне нето производње термоелектране су учествовале са 68,5%, хидроелектране са 30,0%, а остали произвођачи са 1,5%.

Примјетан је раст финалне потрошње електричне енергије у односу на претходне године.

Графикон 1. Нето производња и финална потрошња електричне енергије

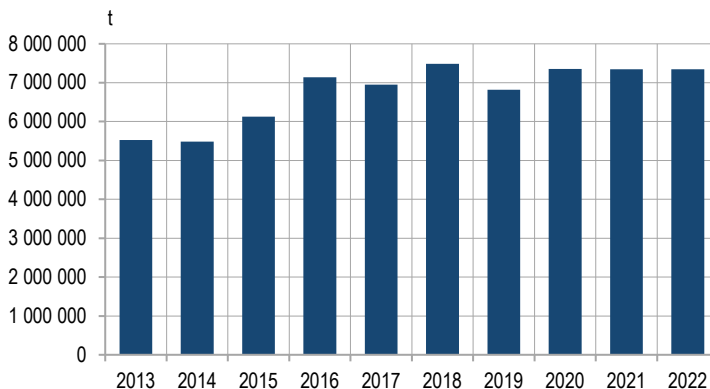
Забилежен велики раст продаје угља изван Републике Српске

Значајне природне ресурсе у Републици Српској представљају мрки угаљ и лигнит. У 2022. години, у односу на претходне године, забилежен је велики раст продаје угља изван Републике Српске.

Од укупно расположиве количине угља у Републици Српској око 95% троши се за производњу енергије, док се остатак користи у широјој потрошњи.

Највећи потрошач угља у оквиру финалне потрошње је индустрија са учешћем од 72,3%.

Графикон 2. Производња угља

Будући да Република Српска нема сопствених извора природног гаса, сву потребну количину увози. У финалној потрошњи природног гаса највеће учешће има индустрија са 86,9% док је преосталих 13,1% распоређено на домаћинства, саобраћај и остале потрошаче.

Највише топлоте добијено из биомасе

Учешће топлотне енергије добијене из биомасе у укупној производњи топлоте у 2022. години је 62,9%.

Потрошња електричне енергије по становнику у 2022. години износила је 4 004 kWh.

1. Производња и финална потрошња горива и енергије

	2018	2019	2020	2021	2022
Производња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	2 289	2 045	2 107	2 056	2 129
Лигнит (хиљ. t)	5 192	4 774	5 247	5 291	5 318
Електрична енергија ¹⁾ (GWh)	8 354	7 303	7 375	8 012	7 418
Хидроелектране ¹⁾ (GWh)	2 974	2 146	2 017	2 943	2 226
Термоелектране ¹⁾ (GWh)	5 306	5 085	5 288	4 980	5 084
Остала производња ¹⁾ (GWh)	74	72	70	89	108
Топлота (TJ)	1 649	1 517	1 552	1 674	1 496
Биогас (хиљ. m ³)	4 539	3 547	5 455	3 843	3 687
Финална потрошња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	211	251	200	254	266
Лигнит (хиљ. t)	80	81	53	66	59
Камени угаљ (хиљ. t)	14	22	12	26	26
Електрична енергија (GWh)	3 655	3 687	3 491	3 820	3 876
Топлота (TJ)	1 525	1 395	1 424	1 539	1 366
Природни гас (хиљ. Sm ³)	68 915	52 134	34 354	38 672	36 246
Биогас (хиљ. m ³)	-	-	-	1 925	1 854

¹⁾ Производња на прагу

У 2022. години око 360 милиона КМ уложено у енергетику

Остварене инвестиције у нова стална средства у енергетику (области 05, 19 и 35) износе око 360 милиона КМ, што чини 17,3% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2022. години.

Учешће енергетике у укупном бруто домаћем производу је 6,0%.

Око 11 хиљада радника запослено је у енергетици, што представља 4,7% од укупно запослених у Републици Српској. Број запослених у енергетици у 2022. години, у поређењу са 2021. годином, мањи је за 0,9%.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

Није тешко знати како се нешто ради. Тешко је само то радити.

Сократ

Вриједност извршених грађевинских радова у Републици Српској биљежи раст од 24,6% у 2022. години, у односу на 2021. годину. Објекти нискоградње чине 55,4% укупне вриједности извршених радова која биљежи раст од 41,8%. Такође, код објеката високоградње евидентиран је раст од 8,2%. У исто вријеме дошло је до пада броја ангажованих радника на градилиштима за 4,8%.

Учешће бруто додате вриједности грађевинарства у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2022. години износи 5,7%, а остварене инвестиције у нова стална средства у грађевинарству учествују са 21,9% укупно остварених инвестиција.

Графикон 1. Вриједност извршених радова

Број завршених станова мањи је за 20,0% у 2022. години у односу на претходну годину, а раст стамбене изградње забиљежен је код трособних станова (4,9%). У структури завршених станова највећи удио односи се на двособне станове (43,0%), затим слиједе једнособни станове са 27,1%, док су остало трособни и вишесобни станове.

1. Завршени станове према броју соба

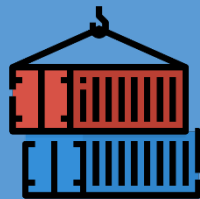
	Јединица мјере	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	број	1 607	2 028	2 146	2 888	2 309
	м ²	88 067	107 622	114 156	150 356	121 503
Једнособни станове	број	368	629	481	1 023	625
	м ²	13 536	24 175	17 190	40 916	23 296
Двособни станове	број	675	854	1 025	1 154	994
	м ²	33 982	43 888	50 581	59 395	48 651
Трособни станове	број	448	426	545	553	580
	м ²	29 831	28 400	37 055	36 417	38 782
Четворособни и вишесобни станове	број	116	119	95	158	110
	м ²	10 718	11 159	9 330	13 628	10 774

У грађевинарству је запослено 5,0% од укупног броја запослених у Републици Српској

У новоградњи, у 2022. години, највише су извођени радови на стамбеним зградама са три и више станова (35,7%) и на ауто-путевима (17,4%).

СПОЉНА ТРГОВИНА

Продавцу је потребно једно, а купцу ни стотине очију.

Мигуел де Сервантес

Подаци о увозу и извозу односе се на пословне субјекте са сједиштем у Републици Српској.

Статистика спољне трговине обухвата сав промет робе која се извози из земље и која се увози у земљу, а која је хомогена према врсти производа, земљи поријекла, одредишту, начину плаћања и моменту преласка границе.

У складу са европским стандардима, подаци се обухватају према систему специјалне трговине, што значи да се поред редовног извоза и увоза, обухвата и извоз и увоз по основу процеса оплемењивања, тј. обрада и дорада, а искључује се привремени извоз и увоз.

Из укупне вриједности увоза и извоза искључен је увоз и извоз остварен од стране физичких лица.

Повећање робне размјене у 2022. години

Током 2022. године забиљежено је повећање и извоза и увоза.

У односу на 2021. годину, у 2022. години извоз је повећан за 22,7%, а увоз за 28,6%. Обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2022. години износио је 12,61 милијарду КМ, од чега се на извоз односи 5,43 милијарде КМ, а на увоз 7,18 милијарди КМ. Спољнотрговински дефицит Републике Српске у истој години износио је 1,74 милијарде КМ.

Република Српска је у 2022. години највише извозила у Србију 16,8%, Хрватску 13,7%, Италију 12,7%, Њемачку 11,3% и Словенију 11,1%.

У истој години, највише се увозило из Србије 17,1%, Италије 16,4%, Кине 8,3%, Њемачке 8,1% и Словеније 6,2%.

Покривеност увоза извозом у 2022. години износила је 75,7%

Покривеност увоза извозом у Републици Српској смањена је у 2022. години у односу на 2021. годину.

У робној размјени Републике Српске са иностранством у 2022. години у извозу највише су заступљени производи из одјељка Прости метали и производи од простих метала, а у увозу производи из одјељка Минерални производи.

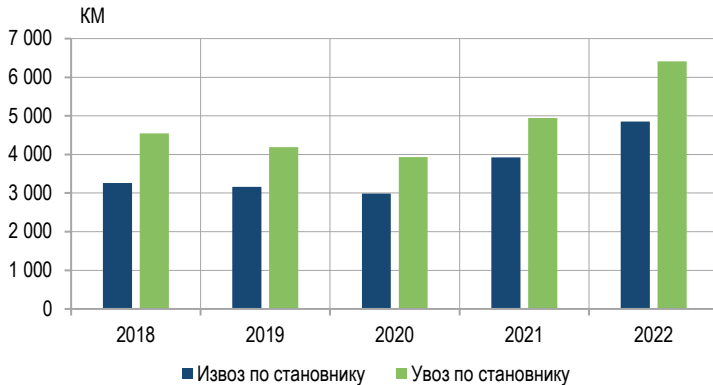

У структури извоза у 2022. години, највише учествује одјељак Прости метали и производи од простих метала са 14,5%, затим одјељак Машине, електротехничка опрема, апарати за снимање и репродукцију слике и звука 12,3% и одјељак Дрво, дрвени угаљ, плута и производи од сламе 12,1%.

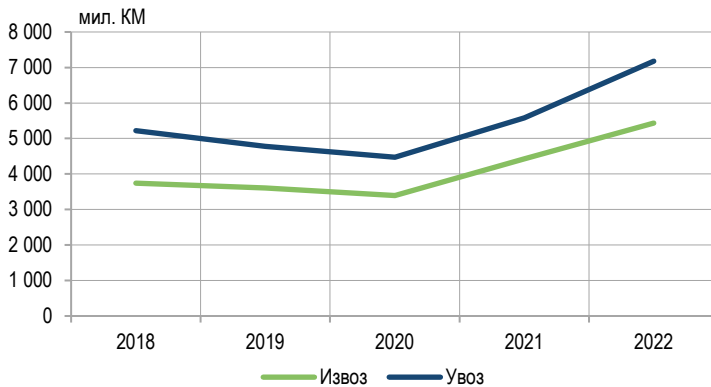
У структури увоза у истој години, највише учествује одјељак Минерални производи са 14,3%, затим одјељак Машине, електротехничка опрема, апарати за снимање и репродукцију слике и звука 12,9% и одјељак Прости метали и производи од простих метала 10,2%.

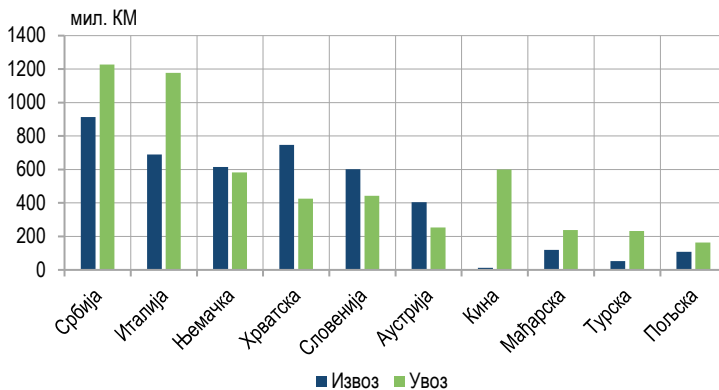
У 2022. години 91,1% укупног извоза из Републике Српске чини извоз у земље ЕУ и СЕФТА.

Графикон 1. Извоз и увоз по становнику

Графикон 2. Спољнотрговински биланс

Графикон 3. Земље са највећим учешћем у обиму робне размјене са Републиком Српском, 2022.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

Трговање без рекламе исто је што и намигивање дјевојци у мраку.

Салвадор Дали

Дистрибутивна трговина је скуп свих облика трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе крајњим потрошачима на домаћем тржишту. Обухвата трговину на велико за сопствене потребе, посредовање у трговини на велико, трговину на мало и поправку моторних возила и мотоцикала, те предмета за личну употребу у домаћинству.

Подаци о промету предузетника нису укључени у укупан промет.

Промет у трговини на мало у 2022. години, у односу на базну 2015. годину, номинално је већи за 74,4%, а реално 57,4%. Промет у трговини на велико, мјерен номиналном стопом раста, у односу на исти период, већи је за 84,9%.

1. Индекси промета у дистрибутивној трговини по областима КД

	Дистрибутивна трговина, УКУПНО	Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
				номинални	реални
2018	115,3	120,9	112,4	123,3	123,0
2019	123,1	136,4	120,9	131,8	131,6
2020	123,8	117,3	128,3	119,2	123,7
2021	142,1	139,4	148,1	136,8	140,0
2022	176,6	155,9	184,9	174,4	157,4

Највеће раст промета у трговини на мало у 2022. години у односу на 2021. остварен је у трговини на мало производима за културу и рекреацију у специјализованим продавницама.

Графикон 1. Учешће промета према КД у укупном промету трговине на мало, 2022.

ТУРИЗАМ

Свет је сувише велики за нас пешаке.

Добрица Ћосић

Година 2022. је година у којој је дошло до завршетка пандемије болести ковид 19, а истовремено и до узлета у туристичком сектору послије неколико година стагнације услед ове болести.

Показало се да је туризам сектор који се међу првима опоравио након година болести и назадовања готово у свим областима живота.

Око 53% ноћења остварили су домаћи туристи, а страни око 47%. Долази до прилива страних туриста и пораста удјела њихових ноћења за око 11% у односу на 2021. годину.

Коришћење туристичких ваучера субвенционисањем смјештаја грађанима Републике Српске у смјештајним објектима је настављено и током 2022. године, као вид подстицаја очувању домаћег туризма.

И у 2022. години, Влада Републике Српске је доносила различите мјере помоћи и подршке сектору туризма, које су помогле у бржем опоравку овог сектора.

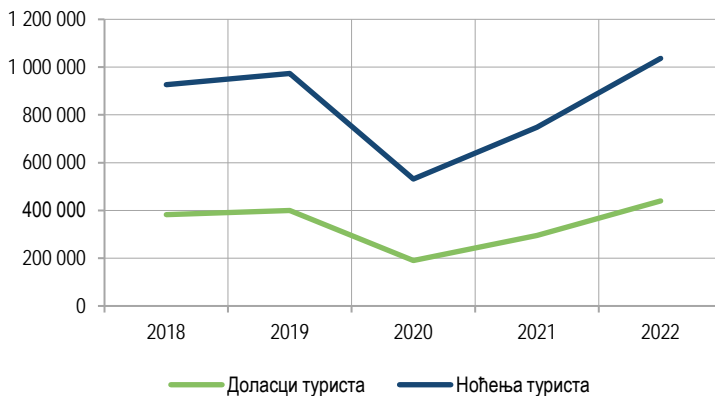

У Републици Српској је 2022. године оборен рекорд по оствареном броју ноћења туриста. Први пут од почетка праћења туристичког промета, од 1997. године, је прешао милион ноћења. Остварено је 1 036 569 ноћења туриста.

У поређењу са 2021. годином, 2022. године је дошло до повећања броја долазака туриста за 49,1% и броја ноћења туриста за 38,5%. Од укупно остварених ноћења страних туриста, туристи из Србије биљеже највећи удио са 38,6%, слиједу туристи из Хрватске са удјелом од 19,2%, те туристи из Словеније са 10,3% удјела.

Код ноћења страних туриста из свих осталих земаља, предњаче гости из Црне Горе, Њемачке, Турске, Аустрије и Италије.

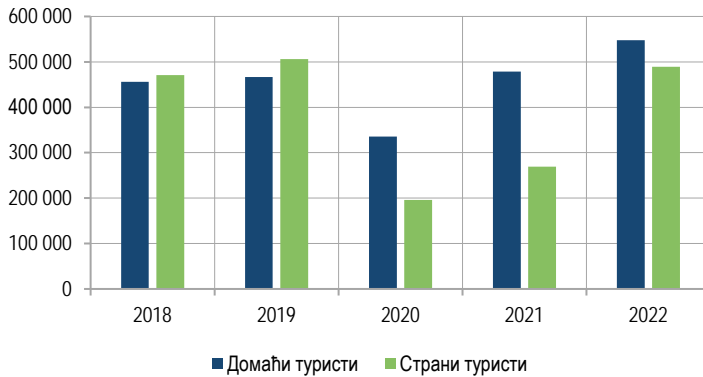

Графикон 1. Доласци и ноћења туриста ¹⁾

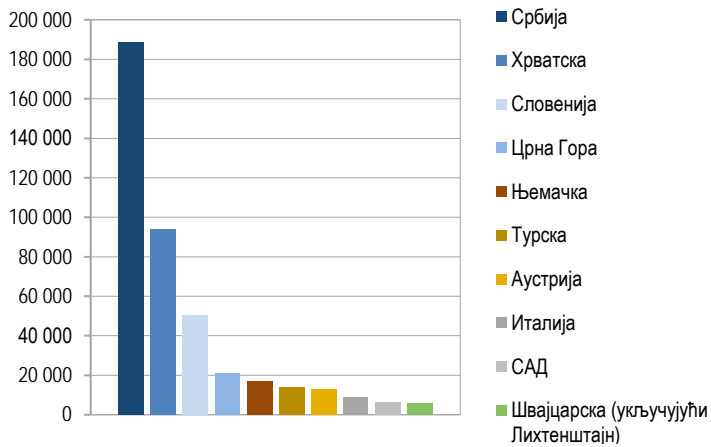
¹⁾ Од јануара 2013. године, објекти за смјештај у бањским мјестима у којима особе бораве ради медицинске рехабилитације, приказују доласке и ноћења само за особе које саме носе накнаду за тај боравак.

Графикон 2. Доласци домаћих и страних туриста ¹⁾

Графикон 3. Ноћења домаћих и страних туриста ¹⁾

Графикон 4. Ноћења страних туриста по земљи пребивалишта (са највећим удјелом ноћења), 2022.¹⁾

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Festina lente! (Пожури полако!)

Латинска сентенца

Превоз путника и робе

У 2022. години превезено је око 16 милиона путника, што је за 5,3% више него претходне године. Од укупног броја путника, градско-приградским превозом превезе се око 80% путника.

1. Превоз путника и робе по гранама саобраћаја

	2018	2019 ¹⁾	2020	2021	2022
ДРУМСКИ И ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина путева, km ²⁾	15 402	13 947	14 162	14 346	14 410
Превезени путници, хиљ.	27 670	25 566	13 485	14 945	15 522
Превезена роба, хиљ. t	4 184	2 940	2 982	3 420	3 665
ЖЕЉЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина пруге, km	417	417	417	417	417
Превезени путници, хиљ.	137	160	58	60	82
Превезена роба, хиљ. t	4 569	4 567	3 798	4 385	4 791
УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ					
Број летова	1 474	2 464	1 436	2 716	4 064
Број путника	36 411	149 968	43 962	139 898	343 008

¹⁾ У 2019. години смањење дужине путне мреже проузроковала је прекатегоризација магистралних и регионалних путева у локалне.

²⁾ Извор: Јединице локалне самоуправе, ЈП „Путеви Републике Српске“ и ЈП „Аутопутеви Републике Српске“.

Железничким саобраћајем превезено је 9,3% више робе него у 2021. години, док је превоз робе друмским саобраћајем већи за 7,2%. Од укупно превезене робе, железничким саобраћајем превезе се око 60% робе.

Ваздушни саобраћај

Ваздушни саобраћај биљежи тенденцију раста броја превезених путника, као резултат увођења нових линија међународног саобраћаја. Број превезених путника, као и број летова је скоро два пута већи у односу на претходну годину.

Графикон 1. Развој ваздушног саобраћаја Републике Српске

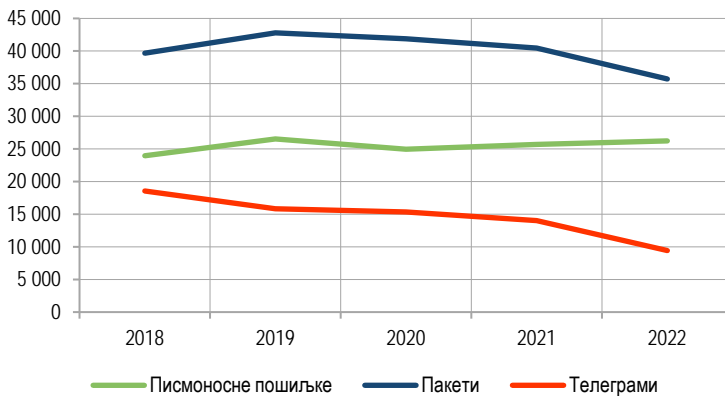

Поштанске активности

Број писмоносних пошиљки у 2022. години већи је за 2,2%, док је број пакетских пошиљки мањи за 11,8% у односу на претходну годину.

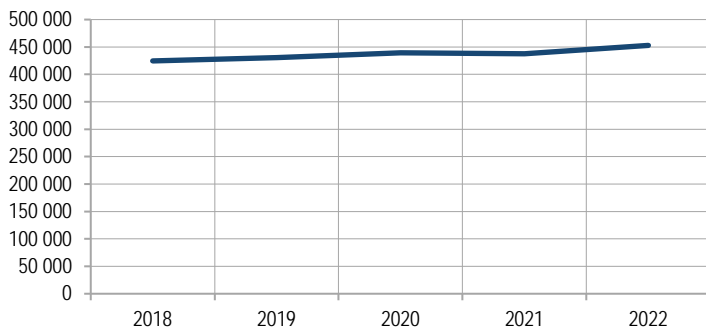
Графикон 2. Поштанске активности

Регистрована возила

У Републици Српској, у 2022. години, регистровано 452 896 возила што је за 3,5% више регистрованих возила него у 2021. години.

Од укупног броја регистрованих возила, чак 82,6% односи се на регистроване путничке аутомобиле.

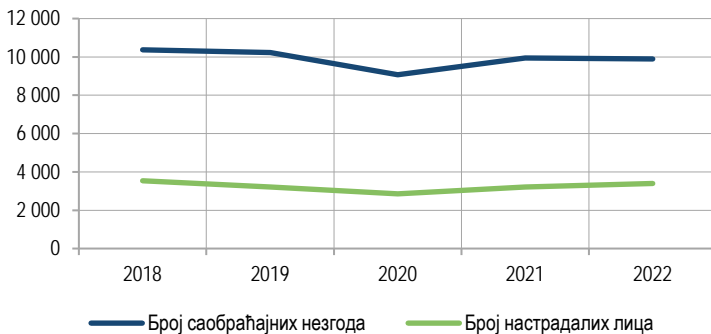

Графикон 3. Укупан број регистрованих возила

Саобраћајне незгоде

У Републици Српској у 2022. години број саобраћајних незгода мањи је за 0,4% у односу на 2021. годину. Број повријеђених лица већи је за 5,9%, док је број погинулих лица у саобраћајним незгодама мањи за 1,0% у односу на претходну годину.

Графикон 4. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

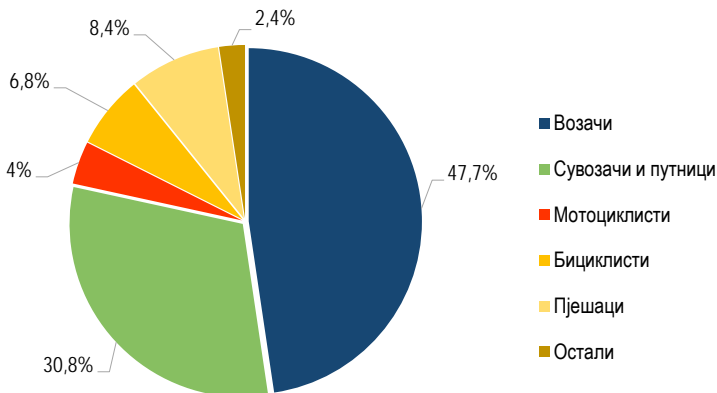

Највећи број саобраћајних незгода догађа се петком и суботом.

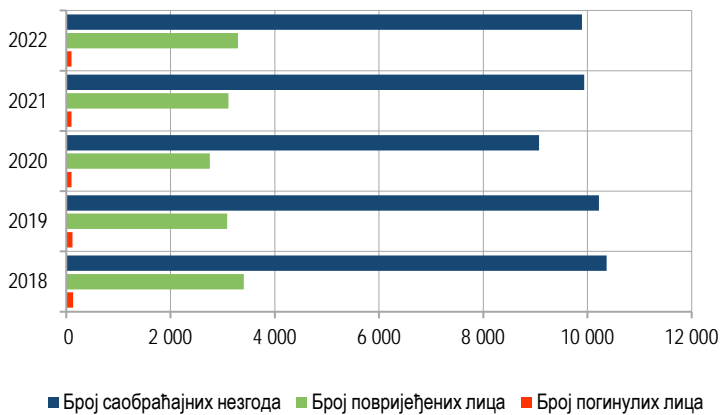
Најугроженији учесници у саобраћајним незгодама били су возачи (47,7%), сувозачи и путници (30,8%).

Најчешћи узрок саобраћајних незгода била је неприлагођена и непрописна брзина кретања возила, те неодржавање одстојања.

Графикон 5. Повријеђена лица према својству учесника у саобраћајној незгоди, 2022.

Графикон 5. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

ОБРАЗОВАЊЕ

Мајке дају нашем духу топлину, а очеви свјетлост.

Перл Бак

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Систем предшколског васпитања и образовања у току радне 2022/2023. године чинила је мрежа од 200 предшколских установа, од чега је 100 установа чији су оснивачи локалне заједнице и 100 установа чији су оснивачи приватна лица, удружења грађана или вјерске организације.

У предшколским установама у 2022/2023. години боравило је 15 729 дјеце, од чега је 8 350 дјечака (53,1%) а 7 379 дјевојчица (46,9 %). У шеснаест општина у Републици Српској нема предшколских установа. Ипак, примјетан је пораст броја предшколских установа у односу на претходну радну годину.

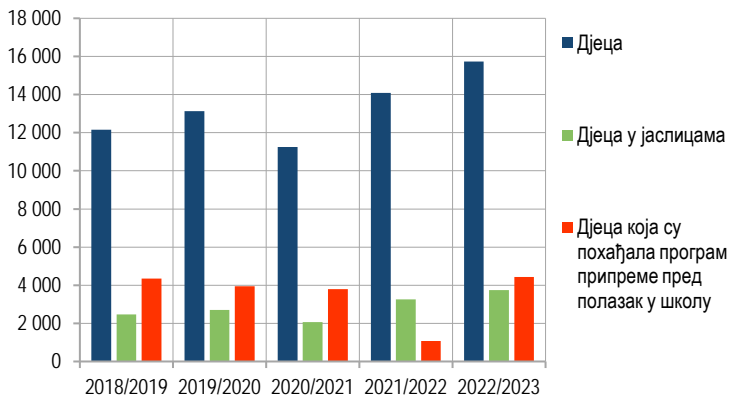
У предшколским установама у 2022/2023. години било је запослено 2 470 лица, од чега је 1 482 васпитача.

У структури запослених у предшколским установама жене су чиниле 94,9%, што значи да је недовољна заступљеност васпитача, али и других профила запослених мушког рода. Ово је, иначе, типична слика и у системима предшколског васпитања и образовања у развијеним земљама.

1. Предшколско васпитање и образовање

Радна година	Број установа	Дјеца		Дјеца у јаслицама	Програм припреме пред полазак у школу	Укупно запослени		Васпитачи
		укупно	дјевојчице			свега	жене	
2018/2019	161	12 156	5 815	2 470	4 352	1 860	1 719	1 010
2019/2020	174	13 138	6 337	2 704	3 938	1 996	1 854	1 144
2020/2021	177	11 247	5 395	2 539	3 792	2 072	1 932	1 212
2021/2022	189	14 091	6 746	3 252	1 074	2 306	2 136	1 338
2022/2023	200	15 729	7 379	3 739	4 432	2 470	2 344	1 482

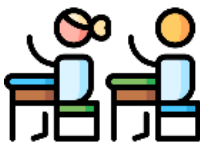

Графикон 1. Предшколско васпитање и образовање

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

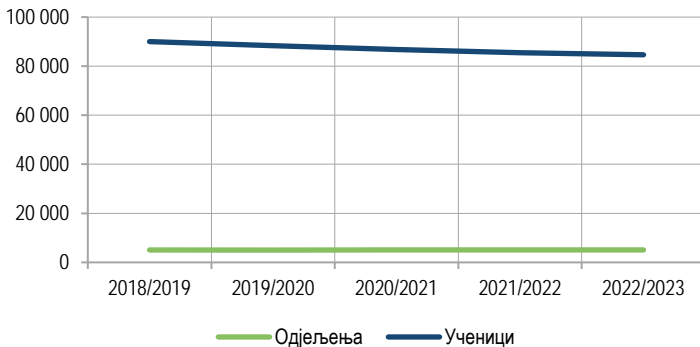
Смањена стопа рађања, негативан миграциони салдо, све мање склопљених бракова и све већи број развода само су неки од узрока који најдиректније утичу на смањење укупног броја становника, као и смањење броја дјеце која се уписују у основну школу. Због тога статистика основног образовања у претходном петогодишњем периоду показује да тзв. „бијела куга“ постаје све озбиљнији проблем.

На почетку школске 2022/2023. године у односу на 2021/2022. годину, број ученика у основним школама мањи је за 890 или 1,1%, број одјељења мањи је за четрнаест, а број наставника мањи је за 5,5%. Просјечан број ученика у одјељењу био је 17, док је тај просјек у земљама у ЕУ у исто вријеме од 25 до 30 ученика. Према Закону о основном образовању и васпитању, одјељење истог разреда оптимално може да има 25 ученика, минимално 18, а максимално 30 ученика, односно 32 ученика у случају постојања само једног одјељења.

2. Основно образовање и васпитање на почетку школске године

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Број основних школа	687	686	676	669	668
Ученици	90 003	88 331	86 774	85 533	84 643
Одјељења	5 057	5 010	5 049	5 040	5 026
Наставници	8 217	8 212	8 199	8 177	7 724
Просјечан број ученика у одјељењу	18	18	17	17	17
Просјечан број ученика по наставнику	11	9	10	10	11

Графикон 2. Одјељења и ученици у основним школама

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

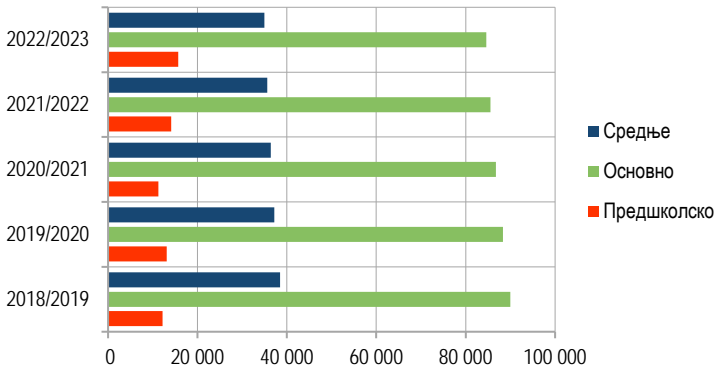
Основни циљ средњег образовања је развијање и јачање знања, способности и вјештина потребних за рад у струци, стицање међународно упоредивих нивоа знања, као и припрема за наставак школовања на високошколским установама.

У средњим школама, на почетку школске 2022/2023. године, уписано је 34 998 ученика што је у односу на 2021/2022. годину мање за 1,7%. Највеће интересовање ученици показују, као и ранијих година, за гимназије, па је у гимназије уписано 6 317 ученика или 18,0%.

3. Средње образовање и васпитање на почетку школске године

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Број средњих школа	95	95	95	95	96
Ученици	38 499	37 206	36 405	35 615	34 998
Одјељења	1 755	1 744	1 774	1 703	1 757
Наставници	3 888	3 944	3 945	3 925	4 050
Просјечан број ученика у одјељењу	22	21	21	21	20
Просјечан број ученика по наставнику	10	11	9	9	9

Графикон 3. Дјеца/ученици у образовним установама на почетку школске године

Домови ученика и студентски домови

Домови ученика и студената су васпитно-образовне установе које омогућавају ученицима и студентима боравак, смјештај, исхрану и васпитање током школовања. Основна улога домова је да пружи ученицима и студентима, који су одвојени од породица, васпитно-образовни рад, смјештај, исхрану, услове за учење, завршавање школских обавеза, културне и спортске активности.

Кад се анализира коришћење домова ученика и студената према полу, закључује се да домове ученика више користе особе женског пола и тај проценат је 63,7%, док је у студентским домовима тај проценат већи и износи 66,2%.

4. Домови ученика и студентски домови

	2018	2019	2020	2021	2022
Домови	11	11	11	11	11
Ученици и студенти у домовима	3 502	3 364	3 373	3 274	3 089
Број соба	1 326	1 261	1 277	1 243	1 242
Број васпитача	27	25	28	27	35

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

У академској 2022/2023. години смањен је број уписаних студената на сва три циклуса студија.

У академској 2022/2023. години, на високошколским установама у Републици Српској, на сва три циклуса студија уписано је 26 774 студената, што је за 2,9% мање у односу на претходну годину. У односу на претходну академску годину, број студената на првом циклусу мањи је за 540 студената, на другом циклусу за 219 студената, а на трећем циклусу за 50 студената.

Када посматрамо потпу структуру уписаних студената, на сва три циклуса, већа је заступљеност жена.

У Републици Српској, на четири јавне високошколске установе уписано је 18 674 студената, односно 69,7% укупно уписаних. Јавне високошколске установе су Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источном Сарајеву, Висока медицинска школа у Приједору и Висока школа за туризам и хотелијерство у Требињу. На четрнаест приватних високошколских установа студира 8 100 студената, односно 30,3% укупно уписаних.

На први циклус студија уписано је 24 267 студената, а нешто више од половине студената припада групи од 20 до 24 године старости. Од укупног броја уписаних на други циклус студија, на мастер студије уписан је 2 201 студент, док је на специјалистичке студије уписан 71 студент. Око двије трећине уписаних на студије другог циклуса чине студенти који су млађи од 30 година.

На трећи циклус студија уписано је 235 докторанада, са већом заступљеношћу жена. Око 50% докторанада млађе је од 35 година.

Главни извор финансирања током студија за 64,0% студената су родитељи/старатељи/рођаци. Из личног прихода студирање финансира 31,6% студената, 0,2% из кредита, 1,4% из стипендије, 2,7% из осталих извора, док је за 0,1% студената извор финансирања непознат.

Студирање у 2022. години завршила су 3 883 студента

На првом циклусу студија студирање је завршило 3 386 студената. Више од половине су жене (60,5%). У 2022. години највише студената завршило је студирање у области Пословање, администрација и право (21,0%), а најмање у области Услуге (2,0%).

Звање магистара наука, мастера, односно специјалисте у 2022. години стекло је 430 кандидата, од чега су око 45% мушкарци. Звање доктора наука стекло је 67 кандидата, од чега су око 51% мушкарци.

Највећи број магистарских, мастер и специјалистичких радова био је из области Здравство и социјална заштита (23,5%), а најмањи из области Информационе и комуникационе технологије (2,1%).

Највећи број кандидата докторску дисертацију одбрао је у области Пословање, администрација и право (32,8%), а најмањи број одбрањених дисертација је у области образовање (1,5%).

На високошколским установама укупан броја наставника и сарадника је 2 981

У академској 2022/2023. години на високошколским установама укупан број наставника и сарадника је 2 981. На основу уговора о раду запослена су 1 922 наставника и сарадника, док је на основу других уговора ангажовано њих 1 059. Од укупног броја наставника и сарадника, 46,0% су жене.

Укупан број наставника и сарадника изражен еквивалентом пуне запослености је 2 343,4. Од академске 2022/2023. године, еквивалент пуне запослености рачуна се на основу наставне норме. Са пуном наставном нормом, у академској 2022/2023. години радило је 2 060 наставника и сарадника. Са краћом од пуне наставне норме радио је 921 наставник и сарадник, што изражено еквивалентом пуне запослености износи 283,4.

У Републици Српској, у академској 2022/2023. години, 2 215 (8,3%) студената су страни држављани.

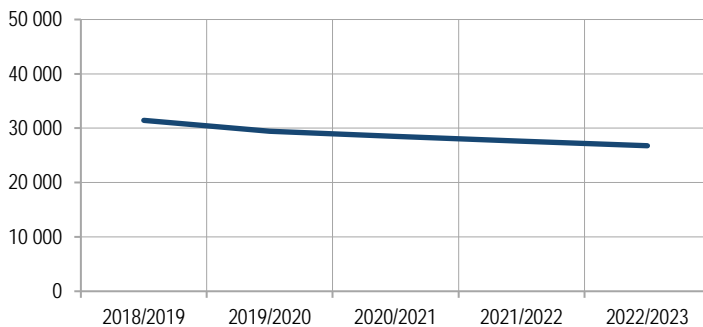
5. Уписани студенти у Републици Српској, академска 2022/2023. година

	Студенти уписани на									
	укупно		први циклус		други циклус студија				докторанди/ трећи циклус студија	
					мастер		специјалистичке студије			
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	26 774	16 292	24 267	14 789	2 201	1 325	71	44	235	134

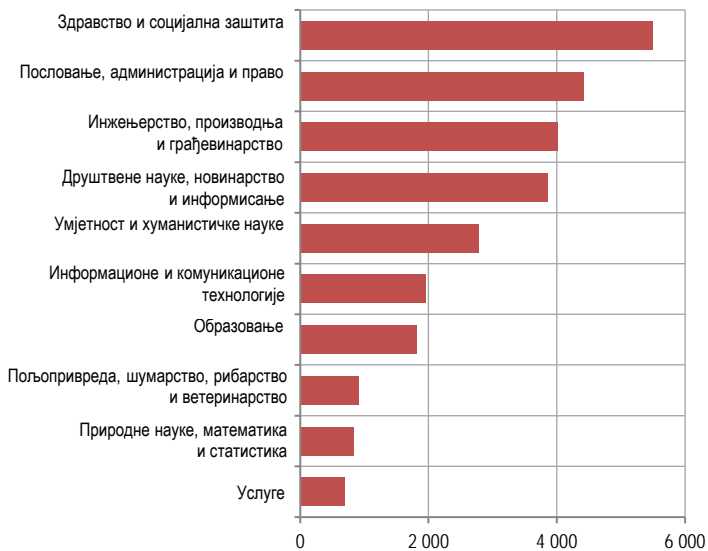

6. Студенти који су завршили студије, 2022.

	Студенти који су завршили студије											
	укупно		први циклус студија		магистри наука		други циклус студија				доктори наука/ трећи циклус студија	
							мастери		специјалисти			
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	3 883	2 320	3 386	2 050	4	-	334	184	92	53	67	33

Графикон 4. Уписани студенти на сва три циклуса студија у Републици Српској, школска 2018/2019 - 2022/2023. година

Графикон 5. Уписани студенти у Републици Српској према области образовања, школска 2022/2023. година

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Није ли уметност заиста покушај одгађања смрти или начин како би се стекла неузвраћена љубав?

Момо Капор

У Републици Српској у 2022. години, у односу на 2021. годину, забиљежен је раст броја посјетилаца у позориштима. Раст броја посјетилаца по једној представи (316) у 2022. години у односу на 2021. годину (38) забиљежило је дјечије позориште.

Број посјетилаца у биоскопима у 2022. години у односу на 2021. годину већи је за 64,0%, код домаћих филмова, док је код страних филмова број посјетилаца у 2022. години у односу на 2021. годину мањи за 10%.

Радио–станице су у 2022. години емитовале највише музички, забавни и информативно-документарни програм, а најмање културно-умјетнички, дјечији, омладински и образовни и спортски програм.

Број емитованих часова у 2022. години у односу на 2021. годину већи је за 3,6%.

Графикон 1. Емитовани програм радио-станица, 2022.

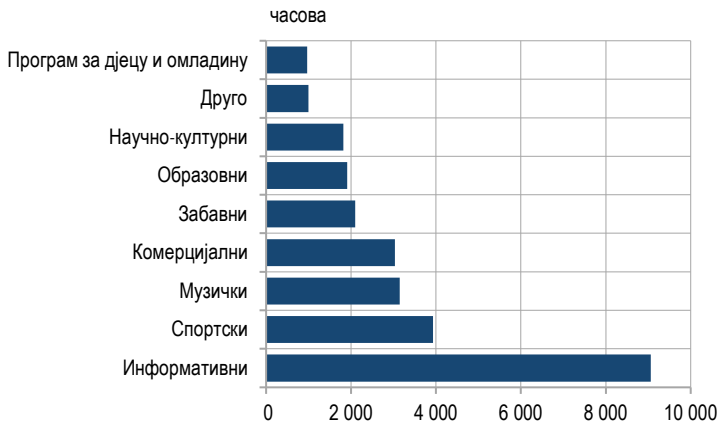

Телевизијске станице су у 2022. години највише емитовале информативни, спортски и музички програм, а најмање програм за дјецу и омладину и научно-културни програм.

Број емитованих часова у 2022. години у односу на 2021. годину већи је за 10,6%.

У Републици Српској је у 2022. години, у односу на 2021. годину, забиљежен раст броја посјетилаца домаћих филмова за 64%.

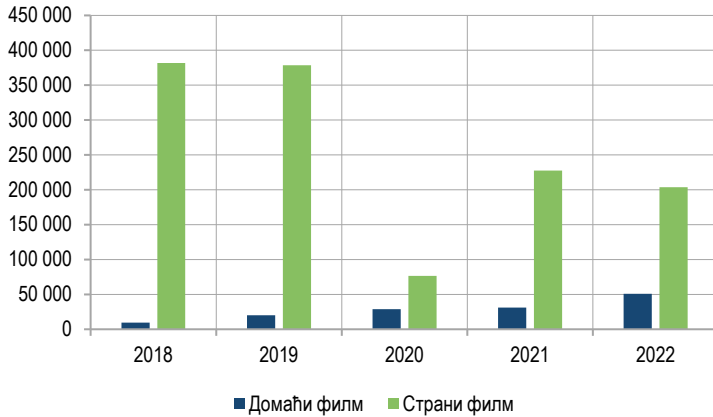

Графикон 2. Емитовани програм ТВ станица, 2022.

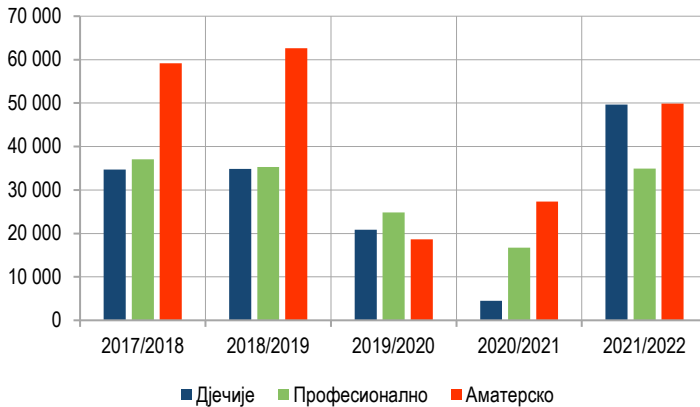

Број корисника књижног фонда библиотека у 2022. години, у односу на 2021. годину, мањи је за 2,1%.

Графикон 3. Посјетиоци биоскопа

Графикон 4. Посјетиоци позоришта

ЗДРАВЉЕ

Здравље није све, али без здравља, све је ништа.

Артур Шопенхауер

У јавном здравству Републике Српске, у 2022. години био је запослен 15 055 медицински радник и сарадник, од којих је око 36,3% у домовима здравља. Од укупног броја запослених, око 18,8% су доктори медицине. У истом периоду у приватним здравственим установама било је 3 950 запослених, од којих око 9,0% чине доктори медицине.

У служби опште и породичне медицине забиљежено је око 4,46 милиона посјета од којих се око 28,8% односи на прве посјете доктору медицине. Прва посјета је контакт који се први пут оствари са доктором медицине због обољења, стања или повреде. Лице у току једне године може због прегледа да учини више посјета доктору медицине, али сваки пут због друге болести и тад се сматра да је то прва посјета због наведене болести.

У 2022. години 196 192 лица закључило је лијечење у болницама, што је за око 0,6% мање него у 2021. години.

1. Доктори медицине у здравственим установама

	2021	2022
УКУПНО	2 946	3 190
У јавном здравству	2 694	2 836
У приватним амбулантама	252	354

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

Укупан број доктора медицине у Републици Српској, у сталном је порасту. Тако је у 2022. години укупан број доктора медицине у јавном и приватном здравству био већи око 7,6% него 2021. године, а посматрајући петогодишњи период тај удио већи је за 12,0%.

Највише случајева обољелих од корона вируса ковид 19

Усљед свјетске пандемије која се одразила и на Републику Српску, од укупног броја пријављених случајева заразних и паразиталних болести у 2022. години, највећи број обољелих је од корона вируса ковид 19 и износи 26 338 обољела лица.

2. Пријављени случајеви заразних и паразиталних болести у Републици Српској

	Број пријављених случајева
2018	14 535
2019 ¹⁾	7 922
2020	41 691
2021	59 658
2022	31 563

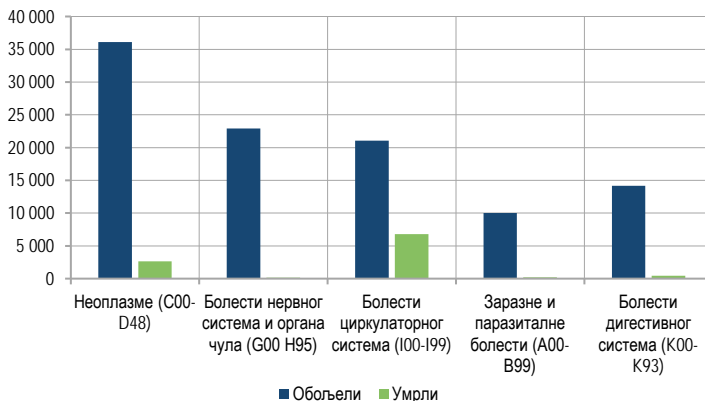
Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

¹⁾ У Институту за јавно здравство Републике Српске 2019. године је ревидирана листа заразних болести, те на истој, за разлику од листе коришћене у ранијим годинама, нема одређених болести (стрептококне упале ждријела и крајника, контакта и изложености бјеснилу, шарлаха, еризипела, бактеријског менингитиса, скабијеса, вирусног неспецифичног хепатитиса, носилаштва HBsAg и носилаштва HCV антитијела).

Поред ове промјене, у 2019. години, на другачији начин приказани су подаци које пратимо у оквиру надзора над грипом.

У Републици Српској, у 2022. години, забиљежено је укупно 208 985 обољелих. Од укупног броја обољелих, од неоплазми је обољело око 17,3%, од којих је у истом периоду умрло око 16,2% лица. Од последица болести циркулаторног система, од којих је у 2022. години обољело око 10,1% лица, умрло је 6 791 лица или око 41,8% од укупног броја умрлих.

Графикон 1. Морбидитет и морталитет према одређеним групама болести, 2022.

Извор података о морбидитету: Институт за јавно здравство Републике Српске

ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Што сузе лакше теку, лакше се и суше.

Гогољ

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

У Републици Српској у 2022. години било је више од 900 хиљада здравствено осигураних лица

Осигураници који су користили своја права из здравственог осигурања у 2022. години били су привремено неспособни за рад скоро 612 хиљада дана, у нешто мање од 14 хиљада случајева. Поредећи са претходном годином, ријеч је о смањењу од готово 91 хиљада дана, као и смањењу од 1600 случајева.

У Републици Српској је у 2022. години издато око 5,6 милиона рецепата, што је за приближно 157 хиљада рецепата мање него 2021. године.

1. Осигурана лица према категоријама здравственог осигурања (просјек)

Категорија осигурања	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПНО	910 484	907 770	909 356	857 133	900 460
Активни осигураници	236 537	244 993	280 150	261 313	290 916
Уживаоци права из ПИО	216 340	218 838	219 654	239 267	219 486
Лица ван радног односа	163 249	158 532	164 972	148 629	166 726
Чланови породице носиоца осигурања	294 358	285 407	244 580	207 924	223 335

2. Коришћење права из здравственог осигурања

	2018	2019	2020	2021	2022
Привремена неспособност за рад, број дана	616 323	707 084	717 808	702 536	611 642
Број издатих рецепата	6 600 335	6 288 653	5 781 888	5 740 406	5 583 490

ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

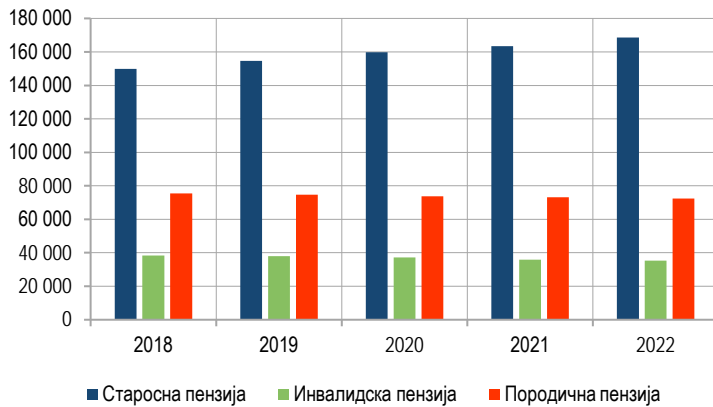

Укупан број корисника права на пензију последњег дана 2022. године био је нешто већи од 276 хиљада. Од тог броја, око 169 хиљада су корисници старосне пензије, око 35 хиљада корисници инвалидске пензије, а око 72 хиљаде су корисници породичне пензије.

Укупна просјечна пензија у 2022. години износила је 404 КМ и у односу на 2021. годину виша је за 44 КМ. Просјечна старосна пензија износила је 433 КМ, просјечна инвалидска пензија износила је 381 КМ, а најнижа је била просјечна породична пензија 347 КМ.

Просјечан број година коришћења права на личну пензију код жена износи око 20 година, а код мушкараца нешто мање од 17 година.

Графикон 1. Корисници права на пензију
(стање 31. децембра 2022)

Извор: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

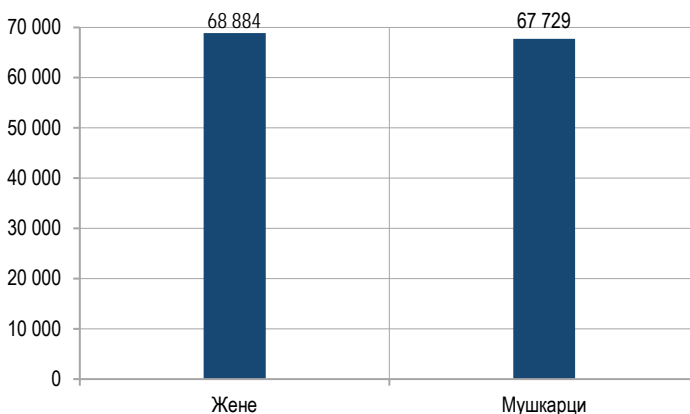
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Тврдичење почиње ондје гдје престаје сиротиња.
Оноре де Балзак

Један од облика социјалне заштите у Републици Српској, у 2022. години, примало је 136 613 лица, од чега су корисници већином пунољетна лица и то 76,8%, док је малољетних корисника било 23,2%.

Посматрано по полу, већи је удио женских корисника социјалне заштите

Графикон 1. Корисници социјалне заштите према полу, 2022.

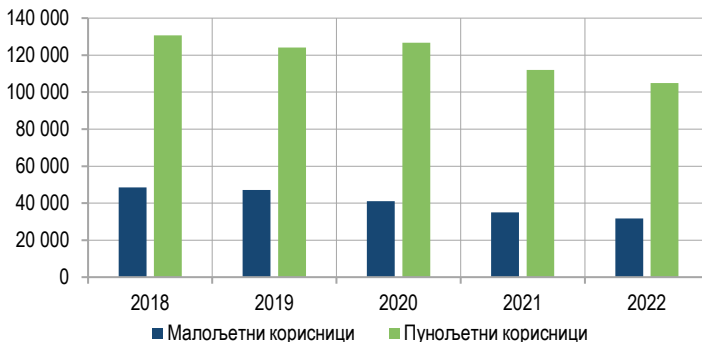
Број корисника социјалне заштите у 2022. години умањен је за 7,1% у односу на 2021. годину.

Током 2022. године, у Републици Српској усвојено је седморо дјеце.

Број малолетних корисника умањен је за 9,8%, а број пунолетних корисника умањен је за 6,3%.

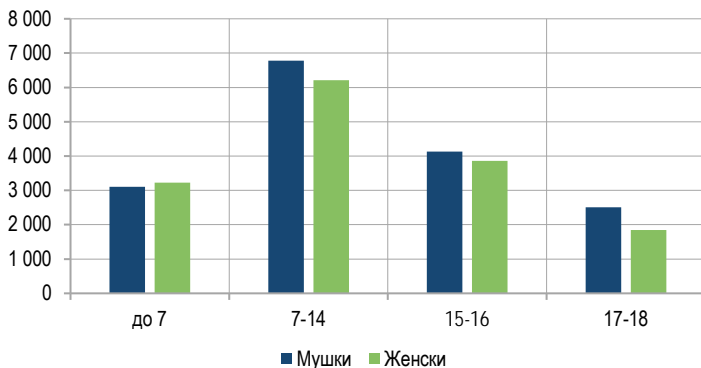

Графикон 2. Број корисника социјалне заштите по годинама

У периоду од 2018. до 2022. године број корисника социјалне заштите умањен је за 27,3%.

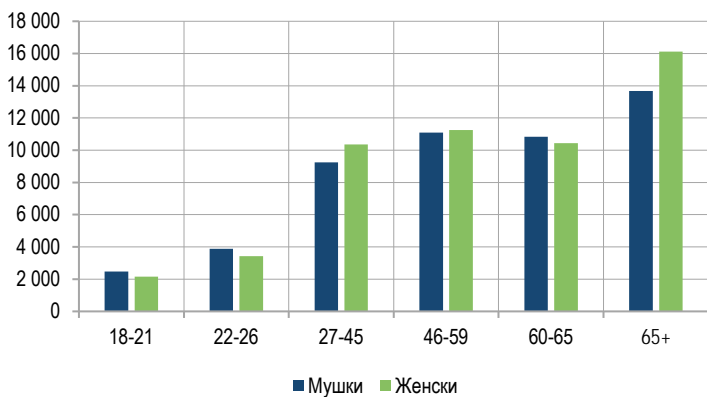
Током 2022. године евидентиран је 31 661 малолетни корисник социјалне заштите. Највише малолетних корисника је у категорији 7-14 година старости, а најмање у категорији 17-18 година.

Графикон 3. Малољетни корисници према полу и годинама старости, 2022.

Један од облика социјалне заштите у 2022. години, примало је 104 952 пунољетна лица, од чега су најбројнији корисници лица старости изнад 65 година, док је најмањи број корисника старости од 18-21 године.

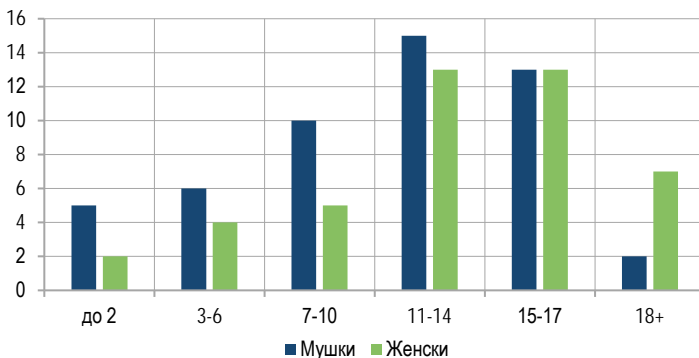
Графикон 4. Пунољетни корисници према полу и старости, 2022.

Установе социјалне заштите

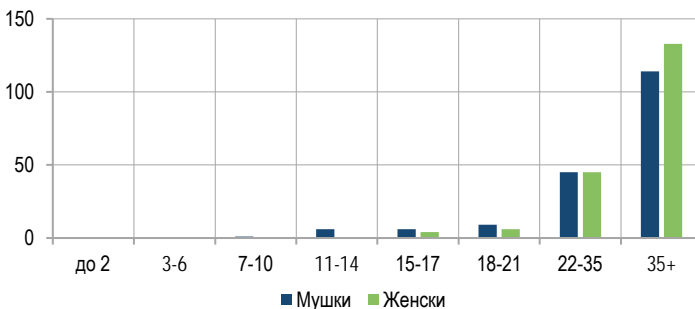
У домовима за дјецу и омладину, у 2022. години, било је смјештено 95 корисника. Највише их је старости од 11-14 година, а најмање старости до двије године.

У домовима је већи удио мушких корисника (53,7%).

Графикон 5. Корисници дома за дјецу и омладину према полу и старости, 2022.

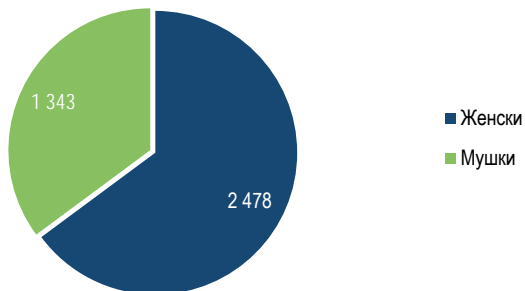
У установама социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у физичком и психичком развоју у 2022. години било је смјештено 369 лица, а највише их је старости изнад 35 година (66,9%).

Графикон 6. Корисници установа за инвалидну дјецу и омладину према полу и старости, 2022.

Током 2022. године 3 821 лице било је смјештено у установама социјалне заштите за одрасле и старије особе и то су већином жене (64,8%). Највише је корисника преко 80 година старости (51,0%).

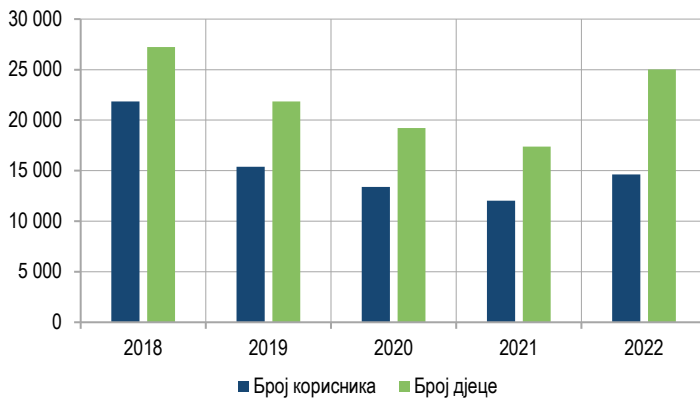

Графикон 7. Корисници установа за одрасла старија лица према полу, 2022.

Корисници додатка на дјецу

Укупно је 14 627 корисника остварило право на додатак на дјецу у 2022. години, док је 25 011 дјеце користило право на додатак на дјецу у 2022. години.

Током 2022. године укупан број корисника који остварују право на додатак на дјецу увећао се за 25,5%, док се број дјеце увећао за 43,8%.

Графикон 8. Број корисника додатка на дјецу и број дјеце

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

Не труди се да знаш све да не би постао незналица.

Демокрит

Економија и друштво морају закорачити у ново поље развоја, базираног на науци и у окружењу које стимулише привредно-технолошке и социокултурне иновације како би држава побољшала своју конкурентност на глобалном нивоу.

У 2022. години у Републици Српској бруто домаћи издаци за истраживање и развој износили су 30,8 милиона КМ

За истраживање и развој у 2022. години у пословном, државном, непрофитном и сектору високог образовања потрошено је 30,8 милиона КМ. Половина средстава (16,6 милиона КМ) утрошена је у пословном сектору који обухвата предузећа (привредне субјекте) и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним цијенама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу предузећа. У области Инжењерство и технологија утрошена је скоро половина од укупног износа средстава. Област Инжењерство и технологија обухвата грађевинарство и архитектуру, материјале, електротехнику, електронику и информационо инжењерство, затим машинско, хемијско, медицинско и инжењерство животне средине, индустријску и биотехнологију животне средине, нанотехнологију и остала инжењерства и технологије.

На пословима истраживања и развоја у 2022. години у Републици Српској укупно је било запослено 1 555 лица, од чега су 44,4% жене. Од укупног броја запослених, 365 особа било је ангажовано на пословима истраживања и развоја на основу уговора о дјелу или ауторског говора.

Изражено еквивалентом пуне запослености на пословима истраживања и развоја пуно радно вријеме радила су 1082,4 лица. Подјела лица која раде на пословима истраживања и развоја на истраживаче, техничко особље и остало особље односи се на актуелну функцију појединца, у смислу задатака које обавља у оквиру истраживања и развоја у извјештајној јединици, а не на радно мјесто или формалну квалификацију или степен образовања.

Од укупног броја запослених и ангажованих на пословима истраживања и развоја 2/3 су истраживачи, а 44,3% истраживача су жене. Највећи број истраживача припада сектору високог образовања, њих 82,3%, пословном сектору 11,6%, државном сектору 3,1%, док је у непрофитном сектору у 2022. години било 3,0% истраживача.

Од укупно утрошених средстава за 498 истраживачко–развојна рада, највећи дио укупног износа утрошено је за *Опште унапређење знања* (38,1%). Од укупно утрошених средстава, 72,9% средстава утрошено је за примјењена истраживања, 17,5% за фундаментална истраживања и 9,7% за експериментални развој (развојна истраживања).

У Републици Српској, буџетска издвајања за истраживање и развој у 2022. години износила су 28 милиона КМ. Према секторима, највише средстава било је намијењено високом образовању, 99,4%, затим државном сектору 0,4%, непрофитном сектору 0,2% и пословном сектору 0,1%. Издвајања за истраживање и развој за сектор иностранства није било. С циљем Општег унапређења знања: Истраживање и развој финансиран из општих фондова универзитета било је издвојено највише средстава (90,3%).

У периоду 2020–2022. године у Републици Српској 15,7% предузећа било је иновативно активно

Иновативно активна предузећа су предузећа која су у посматраном периоду имала завршене активности у вези са иновацијама производа или процеса и/или текуће иновативне активности (активности које су биле у току на крају 2022. године) и/или напуштене иновативне активности и/или интерне активности истраживања и развоја и/или уговорене активности истраживања и развоја. У периоду 2020–2022. године, 15,7% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 84,3% предузећа уопште није спроводило иновативне активности.

Посматрано по подручјима Класификације дјелатности БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev 2., највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју (К) *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, њих 48,2%.

Највећи број предузећа спровео је активности у вези са иновацијама производа или процеса. Иновација производа је нови или побољшани производ (роба или услуга) која се значајно разликује од претходних производа или услуга предузећа, а која је имплементирана на тржишту. У периоду 2020–2022. године, 8,9% предузећа увело је иновацију производа. Иновација пословног процеса је нови или побољшани пословни процес који је уведен за једну или више пословних функција који се значајно разликује од претходних пословних функција и који је имплементиран у предузећу. У периоду 2020-2022. године 12,7% предузећа увело је иновацију пословног процеса.

Од укупног броја предузећа која нису спроводила иновативне активности у периоду 2020-2022, 68,2% предузећа навело је да није било потребе за иновативним активностима. Недостатак ресурса (нпр. финансија, квалификованог особља, материјала) спријечило је 19,2% предузећа да се бави иновативним активностима, док 12,6% предузећа није проводило иновативне активности из других разлога, као што су стратешки разлози, други приоритети, превисоки ризици, мали очекивани приноси и слично.

1. Истраживање и развој у Републици Српској

	Запослени на пословима истраживања и развоја				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2018	803	362	516	223	196	18	118	60	18 341	15 072	3 269
2019 ²⁾	1 355	674	956	467	454	233	173	48	17 687	15 323	2 364

(наставак)

	Укупно запослени на пословима истраживања и развоја ¹⁾				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2020	1 102	530	759	349	417	171	195	51	20 289	15 820	4 469
2021	1 234	599	913	419	502	201	249	52	25 394	20 339	5 055
2022	1 555	691	1 021	452	498	180	256	62	30 839	23 359	7 480

¹⁾ Укупно запослени на пословима истраживања и развоја обухватају запослене на основу уговора о раду и ангажоване на основу ауторског уговора или уговора о дјелу на пословима истраживања и развоја, у периоду од 1.1. до 31.12. референтне године. За извјештајне јединице у пословном сектору, дефиниција запослених, поред запослених на основу уговора о раду, укључује и samozапослене и неплаћене породичне раднике.

²⁾ Методологија истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у Фраскати приручнику 2015. године, тако да подаци од 2019. године нису у потпуности поредиви са подацима из претходних година.

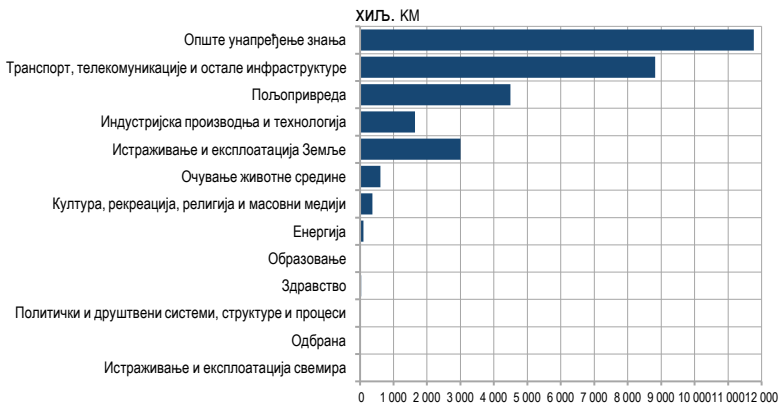

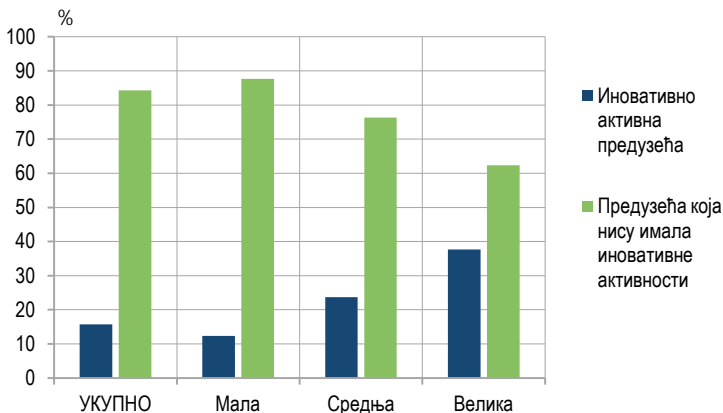
Посматрано по подручјима Класификације дјелатности БиХ 2010, највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју (К) Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања, њих 48,2%.

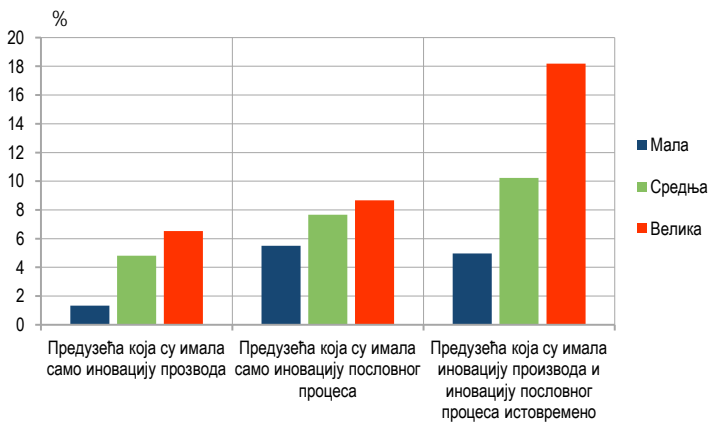
Графикон 1. Укупно запослени на пословима истраживања и развоја према степену образовања, 2022.

Графикон 2. Средства за истраживање и развој према друштвено-економским циљевима, 2022.

Графикон 3. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2020–2022.

Графикон 4. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2020–2022.

КРИМИНАЛИТЕТ

Коде закон лежи у топузу, трагови му смрде нечовјештвом.

Петар Петровић Његош

Борба против криминалитета и криминалних дјелатности, изражава се кроз откривање и расвјетљавање кривичних дјела, те процесуирање и кажњавање учинилаца кривичних дјела.

Кривично дјело увијек представља напад на друштвене и цивилизацијске вриједности којима свака држава настоји да осигура највећу могућу заштиту. Дакле, сви модерни правни пореди имају интерес и вољу да ефикасно реагују на угрожавање тих заштићених вриједности – санкционисањем кривичних дјела.

У вријеме кад савремени криминалитет постаје транснационална појава, потреба реакције правне државе на његове појавне облике је све израженија.

Кривичноправна одговорност и изрицање санкција за учињена кривична дјела сходно законским рјешењима, из разумљивих разлога, посебно се утврђују и примјењују (а тако и статистички прате) у односу на пунољетне и малољетне учиниоце кривичних дјела.

ПУНОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

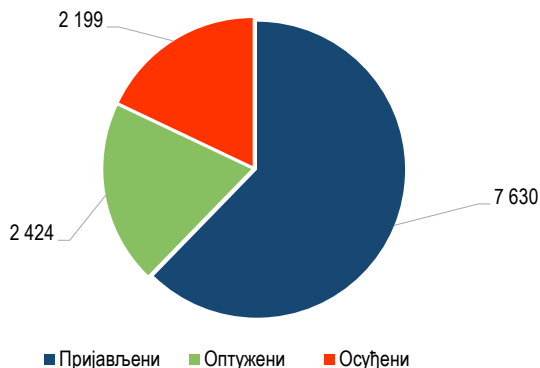

У 2022. години у надлежним тужилаштвима у Републици Српској ријешене су 7 630 кривичне пријаве поднесене против пунољетних учинилаца. Од укупног броја пријава, 22,6% односило се на непознате учиниоце. Кривична дјела против имовине су као и претходне године била најбројнија и на њих се односило чак 39,0% од укупног броја ријешених кривичних пријава.

У надлежним судовима, у истом периоду, оптужено је 2 424, а осуђено 2 199 учинилаца. Од укупног броја осуђених 91,0% били су мушкарци, од којих су 20,9% били старосне доби од 30 до 39 година. За кривична дјела против имовине терети се сваки трећи оптужени учинилац, док је сваки седми оптужен за неко кривично дјело из групе кривичних дјела против живота и тијела. Код учинилаца који су проглашени кривим, најчешће изречена казна била је условна затворска казна, а забиљежена је у 48,7% случајева. Новчана казна изречена је у 34,4%, а казна затвора у 14,4% случајева.

Против привреде и платног промета у 2022. години, осуђено је 20,2% мање учинилаца него претходне године за исту групу кривичних дјела. У истом периоду, поређећи са 2021. годином, број осуђених за кривична дјела против живота и тијела већи је за 18,7%.

Графикон 1. Пунољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2022.

МАЛОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

Од укупно 126 ријешених кривичних пријава поднесених против малољетних лица у 2022. години, 83 пријаве односиле су се на старије малољетнике (од пуних 16 до непуних 18 година живота). У односу на укупан број пријављених, кривична дјела против живота и тијела била су најбројнија, чак 44,4%.

Друга по заступљености била су кривична дјела против имовине са учешћем од 39,7% случајева.

Оптужен је 31 малољетник, од којих је за 96,8% изречена кривична санкција. За кривична дјела против живота и тијела оптужено је 45,2%, а за кривична дјела против имовине 38,7% малољетника.

Од укупно 30 изречених кривичних санкција, 96,7% изречене су учиниоцима мушког пола. У 2022. години није изречена нити једна казна малољетничког затвора. Изречене су мјере упозорења и усмјеравања 63,3%, васпитне мјере појачаног надзора 30,0% и заводске мјере 6,7%.

Графикон 2. Малољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2022.

Графикон 3. Изречене кривичне санкције за малољетнике, 2022.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Поштовани корисници,

Ова публикација намијењена је широком кругу корисника и даје основне показатеље стања и промјена економског и друштвеног живота Републике Српске.

За податке у табелама и графиконима испод којих није наведен извор података, извор представљају редовне статистичке активности које спроводи Републички завод за статистику.

За табеле и графиконе који приказују податке прикупљене и обрађене од стране других овлашћених органа и организација, извор података је увијек наведен испод табеле, односно графикона.

Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима исказани су у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони), а услед заокруживања, укупни износи не слажу се увијек са збиром података за појединачне категорије.

Подаци који се дају по одређеним нивоима класификације дјелатности, исказани су према КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2.

Због усаглашавања са важећим прописима из области краткорочних статистика и ЕУ стандардима, Републички завод за статистику, од 2015. године, умјесто тромјесечног истраживања угоститељства спроводи истраживање „Квартални показатељи у хотелијерству и угоститељству”, са основним циљем редовне производње и објављивања релативних показатеља у тромјесечној динамици. Подаци новог истраживања повезани су са подацима за претходне године прерачуном преко стопа раста, што је омогућило очување серије индекса из области угоститељства.

Напомена: У поглављима у којима су табеларно приказани подаци у вези са КД БиХ, подручја класификације дјелатности приказана су словним ознакама по енглеском алфabetу, у складу са међународним означавањем, а пуно објашњење наведених ознака дато је у поглављу „Подручја дјелатности”.

Приликом коришћења података из ове публикације, молимо вас да наведете извор (Републички завод за статистику - „Ово је Република Српска, 2023.”).

ЗНАКОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

-	нема појаве
...	не располаже се податком
0	податак је мањи од 0,5 од дате јединице мјере
Ø	просјек
( )	податак је мање поуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,2 а једнак или већи од 0,1 или изражено у процентима $10\% \leq CV < 20\%$
(( ))	податак је непоуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,3 а једнак или већи од 0,2 или изражено у процентима $20\% \leq CV < 30\%$
•	податак је екстремно непоуздан - коефицијент варијације (CV) једнак или већи од 0,3 или изражено у процентима $CV \geq 30\%$
.	подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
*	исправљен податак
***	повјерљив податак
1)	ознака за напомену у табели
°C	степен целзијуса
m	метар
m ²	квадратни метар
m ³	кубни метар
km	километар
km ²	квадратни километар
м.н.в.	метара надморске висине
ha	хектар
t	тона
kW	киловат
GWh	гигават час
Gg	гигаграм
CO ₂ -eq	еквивалентни угљен-диоксид
хиљ.	хиљаду
мил.	милион
млрд.	милијарду
ком.	комад
Sm ³	стандардни метар кубни гаса
АПД	Анкета о потрошњи домаћинства
АРС	Анкета о радној снази
БДП	Бруто домаћи производ
COICOP	Класификација личне потрошње према намјени
ISCED	Међународна стандардна класификација образовања
NACE Rev. 2	Европска класификација дјелатности
КМ	конвертибилна марка
КД	Класификација дјелатности

ПОДРУЧЈА ДЈЕЛАТНОСТИ ¹⁾

A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Вађење руда и камена
C	Прерађивачка индустрија
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Саобраћај и складиштење
I	Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
J	Информације и комуникације
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
L	Пословање некретнинама
M	Стручне, научне и техничке дјелатности
N	Административне и помоћне услужне дјелатности
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
P	Образовање
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
R	Умјетност, забава и рекреација
S	Остале услужне дјелатности
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

¹⁾ Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 8/14).

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

На крају, поштовани читаоци, желимо да у овој књизи имате при руци неколико мање познатих појмова из статистике – није их лоше знати.

ПОЈМОВИ

Статистика: Статистика је наука која се бави прикупљањем, анализом и тумачењем података варијабилних појава, заснована на теорији вјероватноће.

Статистички скуп: Статистички скуп (основни скуп или популација) је скуп свих елемената на којима се извјесна варијабилна појава испољава и статистички посматра.

Обилежје: Особине по којима се јединице статистичког скупа међу собом *разликују*, а које су предмет статистичког истраживања, називамо обилежјима (промјенљивим или варијаблама). Различити видови у којима се једно обилежје може јавити називају се **модалитетима** или **вриједностима** тога обилежја.

Статистички узорак: Статистички узорак представља *дио* статистичког скупа на основу чијих особина доносимо статистичке закључке о одговарајућим карактеристикама популације из које је изабран.

Репрезентативни узорак: Узорак је репрезентативан ако својим особинама вјерно одсликава особине статистичког скупа из којег је изабран.

Статистички попис: Статистичким пописом (енг. *census*) обухватају се све јединице скупа у одређеном моменту који се назива **критични моменат**.

Статистичке серије: Статистичке серије представљају низове података сређених по вриједностима обилежја или хронологији. Ако су уређене по обилежју представљају **серије структуре**, а ако су уређене по хронологији представљају **временске серије**.

Аритметичка средина: Аритметичка средина (енг. *arithmetic mean* или *mean*) је у пракси најчешће коришћена средња вриједност. Популарно се још назива **просјек**. Израчунава се тако што се збир вриједности посматраног обилежја подијели њиховим бројем.

Геометријска средина: Геометријска средина представља мјеру централне тенденције која изравнава пропорционалне промјене између података посматране серије. Израчунава се тако што се вриједности обиљежја међусобно помноже, а затим се из тог производа пронађе коријен са изложиоцем који је једнак броју посматраних јединица.

Медијана: Медијана је вриједност обиљежја која се налази у средини серије чији су подаци сређени по величини. Дијели серију података на два једнака дијела (50% јединица су према вриједности обиљежја мање, а 50% веће од медијане).

Варијанса: Варијанса показује просјек квадрата одступања свих података од њихове аритметичке средине.

Стандардна девијација: Стандардна девијација представља просјечно одступање свих појединачних података од њихове аритметичке средине. Стандардна девијација може се израчунати директно из варијансе, односно као позитивна вриједност квадратног коријена варијансе.

Индекси: Индекси су релативни бројеви који показују однос нивоа једне или више појава у текућем (посматраном) периоду у односу на базни период. Најчешће се исказују у процентима.

Текући период: Текући период (година, тромјесечје, мјесец и сл.) је временски период у коме се посматра ниво појаве, док се период са којим се тај ниво пореди назива **базним периодом** или **базом**.

Просјечна стопа раста: Просјечна стопа раста (геометријска стопа раста) представља стопу по којој се појава просјечно повећава или смањује у периоду обухваћеним временском серијом.

Временске серије: Временске серије представљају низове нумеричких података о појави који су сложени хронолошким редослиједом у сукцесивним, једнаким, временским периодима.

Тренд: Тренд (секуларна тенденција) је развојна тенденција појаве у оквиру посматраног временског периода.

Десезонирање: Десезонирање је поступак којим се из оригиналних података временске серије одстрањује сезонски утицај. У мултипликативном моделу ово се постиже дијељењем оригиналних података са сезонским индексима и множењем са 100.

Извор: Ловрић, М.; Комић, Ј.; Стевић, С. (2006). Статистичка анализа – методи и примјена, Бања Лука, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Владике
Платона бб – Тел. +387 51 332 700 – Директор Дарко Милуновић, главни уредник –
Тираж 200 – Излази годишње – Публикација је објављена и на интернету на адреси:
www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – Приликом коришћења података обавезно
навести извор

ISSN 22327304

9772232730000